

Historische Kring Maarssen

Uitg. Gebrs. Duiveman, Tienhoven.

TIENHOVEN.

6 Juli 1906.

Tante Cor.

31e Jaargang no. 1, februari 2004

CAFE-RESTAURANT

„GEESBERGE“
aan de Vecht
MAARSSSEN

voor al
uw bruiloften en partijen

Michel en Cokky Heinsius
Zandpad 23 - Maarssen
Telefoon: 0346-561435

RADIO - T.V.

ELECTR. HUISHOUDELIJK

+ VOORDEEL + VAKMANSCHAP

+ KWIEKE SERVICE

radio en t.v. speciaalzaak

elektron

Nassaustraart 9-11,
3601 BA Maarssen
telefoon: 0346-562081

Koetsveld Assurantiën

- * PENSIOENEN
- * HYPOTHEKEN
- * BELEGGEN
- * FINANCIERINGEN
- * LEASEN

Raadhuisstraat 15
3603 AV Maarssen

Telefoon: 0346-561 680/567 757
Telefax: 0346-560 869

Onderdeel van Nico Koetsveld Beheer BV

ReoLine

LINGERIE BEENMODE BADMODE
LANGERACHT 55 TEL. (0346) 575343 3601 AK MAARSSSEN

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en Omstreken onder nummer 301763120000.

Bestuur: B. Visschedijk, voorzitter, Mevr. M. Tjhuis, secretaris, Postbus 90, 3600 AB Maarssen, tel.: 0346-575222, Mevr. A. Wolters-Dekkers, penningmeester, giro 2907376, J.H.W. van Bommel, H. Blaauw, Mevr. M.C. Hatzmann-Scheltema, Mevr. H. Pouderoyen, B. de Ruiter, W. Klever en A. de Zwart.

Lid van verdienste: Mevr. J.G. Zwijns-Brink (20-02-84), drs. W. Smits (10-02-94), C.W.P. Bloemendaal (27-02-03).

Erelid: N. van Tricht (10-02-94), Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman (09-02-95), Mevr. G.M. Willekes-van Putten (24-02-2000), J.H. Sagel (22-02-2001), B. de Ruiter (21-02-2002).

Redactie: B. de Ruiter, Mevr. M.C. Hatzmann-Scheltema, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman.

Redactie-adres: Mozartlaan 5, 3603 BD Maarssen, tel.: 0346-565471.

Lidmaatschap: De leden bepalen zelf op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering de contributie voor het lopende jaar. Deze bedraagt thans € 12,00 voor leden, € 9,25 voor het tweede en elk volgende lid op hetzelfde adres. Een tweede lidmaatschap, maar dan zonder periodiek is ook mogelijk en kost slechts € 5,50. Leden in het buitenland betalen € 16,00 i.v.m. de verzendkosten.

Het lidmaatschap is per kalenderjaar, opzeggen vóór het einde van het kalenderjaar.

De lidmaatschapsbijdrage dient te worden voldaan d.m.v. de acceptgirokaart (maart/april).

Voor meer informatie en eventueel aanmelden als lid van de Kring kunt u contact opnemen met de ledenadministratie, Mevr. A. Wolters-Dekkers, Mozartlaan12, 3603 BH Maarssen, tel.: 0346-579940.

Werkgroep archeologie: H. Blaauw, Bloemstede 193, 3608 TB Maarssen, tel.: 0346-562425.

Werkgroep archief/bibliotheek: H. Pouderoyen, Fazantenkamp 576, 3607 DG Maarssen, tel.: 0346-569133.

Verkoop losse nummers: B. de Ruiter, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR Maarssen, tel.: 0346-563599.

ISSN: 1384-0967

31e Jaargang no. 1, februari 2004

Verschijnt 4 x per jaar

Kringnieuws

Donderdag 26 februari 2004 wordt de jaarlijkse **algemene ledenvergadering** gehouden in de **Open Hof**. Voor de pauze wordt het huishoudelijk deel afgehandeld, dat alleen toegankelijk is voor leden en na de pauze, zo rond 21.15 uur wordt een lezing gehouden over de Hollandse Waterlinie en Maarssen door Cees Bloemendaal.

Maart vorig jaar hield Chris Will een lezing voor ons over de Hollandse Waterlinie. Deze op zichzelf zeer interessante lezing had één manco: de situatie in en rond Maarssen kwam nauwelijks aan de orde. Om dit hiaat op te vullen zal Cees Bloemendaal het Maarssense deel van de Waterlinie bespreken. De heer Bloemendaal zijn verhaal zal zoals altijd met dia's worden opgeluisterd. Hij zal het hebben over de 'dode weermiddelen', maar ook over de situatie van de militairen die de verdedigingswerken bemanden. De gang van zaken tijdens de mobilisatie tijdens de Eerste Wereldoorlog en voor de Tweede Wereldoorlog zal zeker aan de orde komen, met de niet altijd even prettige situatie van Jan Soldaat. De spreker hoeven we niet te introduceren, die heeft allang zijn sporen verdiend!

Wij maken u er op attent dat onze boekenmarkt 2004 in winkelcentrum Bisonspoor niet op zaterdag 20 maart zal worden gehouden maar op zaterdag 27 maart.

Dinsdag 30 maart 2004 in de Merenhoef zal Jeroen van der Kamp uit Woerden een lezing houden over de opgravingen in Leidse Rijn. De ene na de andere spectaculaire vondst wordt daar gedaan, op een steenworp afstand van ons verwijderd. Eerst een Romeinse wachttorens, vervolgens een compleet schip met de complete inventaris, daarna nog een groter schip. Zoals gebruikelijk zijn de lezingen voor leden van de Historische Kring Maarssen gratis en betalen niet-leden twee euro entree.

Zaterdag 15 mei 2004, excursie naar Gouda

Gouda heeft voor velen een bekende klank, al was het maar door de kaas, de pijpen of de stroopwafels. De St. Janskerk en het Stadhuis zijn beroemde oude gebouwen. Alleen al de kerk, de langste van ons land, is een omweg waard. De Goudse Glazen, de glas-in-loodramen van de kerk zijn uniek door hun leeftijd, hun aantal en hun kunstzinnige waarde. Verder is het gezellige centrum leuk om wat rond te dwalen.

Onze jaarlijkse excursie gaat naar deze oude stad. We vertrekken per bus om 9.00 uur bij de oude brandweergarage aan het Harmonieplein. Aangekomen in Gouda krijgen we koffie met een stroopwafel, daarna worden we rondgeleid door de St. Janskerk. Vervolgens kan ieder op eigen gelegenheid rondkijken in het centrum en iets eten en drinken. 's Middags maken we een begeleide stadswandeling. Om 15.30 uur gaan we terug per bus, dus rond 16.30 uur zijn we wel weer terug in Maarssen.

Meegaan kost € 14,- voor leden en € 16,- voor niet-leden. Bij de prijs is inbegrepen de bus, de gidsen, entree en de koffie met stroopwafel. Deelnemers krijgen, zoals gebruikelijk, een stadsplattegrond met gegevens, onder andere over wat ze zelf tussen de middag kunnen gaan bekijken. Opgeven kan bij de penningmeester van maandag tot en met vrijdag tussen 19.00 en 20.00 uur, tel 0346-579940. De opgave wordt pas definitief als het verschuldigde bedrag is overgemaakt naar giro 2907376 ten name van de penningmeester van de HKM te Maarssen.

Leden zijn uitsluitend degenen die persoonlijk lid zijn van de Historische Kring Maarssen. Huisgenoten, partners e.d. moeten dus zelf lid zijn willen zij van het ledentarief kunnen profiteren. Ieder lid kan maximaal één introductie meenemen.

Schenkingen.

Eind vorig jaar overleed op 55-jarige leeftijd Ben Nichting, inwoner van Maarssen en reeds lang lid van de Historische Kring. Velen onder onze lezers zullen hem kennen als schrijver van stukken over de geschiedenis van Utrecht. Hij publiceerde ook een aantal boeken. Bij testament liet hij ons zijn uitgebreide bibliotheek na. Vele honderden boeken over de geschiedenis van Utrecht en omgeving, diverse geografische kaarten een grote collectie ansichtkaarten zijn op deze manier in ons bezit gekomen. Veel daarvan hadden wij nog niet of onze exemplaren waren minder mooi.

Uiteraard zijn wij zeer verheugd met deze grote aanwinst, een belangrijke aanvulling voor onze bibliotheek. Geheel in de geest van de overledene zullen de boeken en kaarten worden gebruikt, namelijk als bron voor de kennis van de geschiedenis van Maarssen en omgeving.

Van de auteur, W. van Scharenburg kregen wij, bij aankoop voor onze bibliotheek één van de twee boeken 'Zuilen toen Zuilen nog Zuilen was' cadeau.

Van de heer H. Manten ontvingen wij het derde deel van 'Mant Verwanten'.

Van de heer W. Tabak kregen wij drie krantenknipseltjes uit de jaren dertig en tweeëndertig van de vorige eeuw.

Marius van Kralingen schonk ons voor de bibliotheek een uitgave uit de vijftiger jaren van de provinciale planologische dienst van Utrecht, Maarssen, deel 2, analyse.

Alle gulle gevers worden hartelijk bedankt.

Website HKM

U kunt onze website vinden onder www.historischekringmaarssen.nl.

Ria Tijhuis, secretaris

Bij de voorplaat

De voorplaat biedt ons deze jaargang een schitterend beeld van de Looydijk, thans Laan van Niftarlake, in Tienhoven. Deze weg, die in 2004 grondig opgeknapt en gemoderniseerd gaat worden en aan de rechterzijde - als gevolg van de inspraak van de bewoners - zelfs van een houten damwand voorzien zal worden, ligt op deze bijna honderd jaar oude prentbriefkaart nog als een rustgevende, groene oase in het landschap. De foto, helaas door de ouderdom wat minder van kwaliteit, werd gemaakt ter hoogte van de plaats waar nu de gereformeerde kerk staat. De zomers vaak erg stoffige, toen ongeveer 2 1/2 meter brede grindweg, is dan nog niet bestraat. Dat gebeurde pas in 1938 ter gelegenheid waarvan dit deel van de Looydijk de naam Laan van Niftarlake kreeg. Aan weerszijde van de weg liggen sloten, een hondenkar met goederen en daarnaast een begeleider komen ons tegemoet. Op de brug bekijken een tiental jonge en oudere Tienhovenaren met veel belangstelling de verrichtingen van de fotograaf. De ansichtkaart, uitgegeven door de gebroeders Duiveman van de toenmalige kruidenierswinkel en het postkantoor, is volgens de eigenaresse, mevrouw A. Hogenhout-Hofman, de oudste die er van Tienhoven bestaat. De hoge ouderdom van deze kaart kan ook worden afgeleid uit het feit dat hij stamt uit de tijd dat aan de adreszijde alleen maar adresgegevens mochten worden vermeld. Het witte gedeelte aan de voorzijde kon daarentegen voor een bescheiden boodschap, een felicitatie of groet worden benut. In dit geval alleen de datum en de naam van de afzender. Tante Cor, verstuurd de kaart volgens het poststempel op 7 juli 1906 vanuit Tienhoven. Nog dezelfde dag arriveerde hij op de plaats van bestemming Eibergen, werd afgestempeld op het postkantoor en bezorgd bij notaris Ter Braak. Om in aanmerking te komen voor deze geweldige service is de kaart door tante Cor voorzien van een postzegel van 1 cent!

J.H. Sagel

Kring Kroniek

Van de redactie

In 2003 hebben wij ons eigen record gebroken. Sloten wij 2002 af met het respectabele aantal van 120 pagina's, dit jaar hebben wij zelfs 132 pagina's afgeleverd. Dit is natuurlijk voornamelijk te danken aan de pennevruchten van onze auteurs, die ieder jaar meer inspiratie lijken te krijgen, waarvoor onze welgemeende dank. Het blijkt dat de Maarssense geschiedenis als bron nog lang niet is uitgeput, dus hopen wij u in 2004, waarvan u het eerste periodiek nu onder ogen heeft, weer evenveel leesplezier te bezorgen.

Een nadeel van het steeds omvangrijker worden van ons blad is dat de opbergmappen minder periodieken kunnen bevatten. U zult er dus meer moeten aanschaffen of van het opbergen af moeten zien. Een ander punt is dat de drukker een paar keer niet de juiste bladmaat heeft afgeleverd, waardoor ook problemen bij het opbergen ontstaan. Hier wordt vanaf heden iets aan gedaan.

Dan was er het probleem met het verschijnen van het laatste periodiek. Niet iedereen heeft dat op dezelfde tijd ontvangen, want er waren maar liefst 180 geadresseerde enveloppen in een doos bij de drukkerij blijven staan. Auteurs begrepen niet waarover lezers opelden, omdat zij zelf nog geen blad hadden ontvangen. Tussen beide zendingen zaten precies twee weken.

Marja Hatzmann

Lezing over de joden in Maarssen, 27 november 2003

De heer Bert van der Wal trok een volle zaal in de Open Hof met zijn lezing over de Joden in Maarssen. Hij deed dat op zeer persoonlijke wijze, waarbij hij de aanwezigheid van de joden in ons dorp in het perspectief plaatste van de politieke en religieuze situatie van de afgelopen eeuwen.

Rectificatie

Onder het verhaal 'Nolda herinnert zich Nollie' in ons periodiek 4/2003, blz. 104, is de naam van de auteur weggevalen. U heeft allen ongetwijfeld begrepen dat het een verhaal van Auke Hoekstra betrof. Onze excuses hiervoor natuurlijk in de eerste plaats aan de auteur.

Een leuke reactie op bovenstaand artikel ontvingen wij ook nog van de heer Ruud van Ginkel, die toen hij het verhaal samen met zijn moeder van zesentachtig, Truus Schuurman, las het volgende van haar hoorde: Truus Schuurman was bevriend met de oudere zus van Nolda, Mientje Hofman en zij herkende zichzelf op de foto (blz.107) in het figuurtje dat wij voor Nollie hadden aangezien. Volgens haar is Nollie de tweede van rechts. Als dit blad uitkomt zullen de dames wel contact met elkaar hebben gehad om nog eens herinneringen op te halen.

Hek Doornburg in restauratie

Het toegangshek van Doornburg, langs het jaagpad '...is een bijzonder kunstwerk waarvan in ons land geen vergelijkbaar voorbeeld bekend is.' (Meijer, Hekken in Nederland).

De burchten en doortakken verwijzen naar de naam, andere symbolen naar Lodewijk XIV of naar de eigenaar van Doornburg. Het hek dateert uit de twintiger jaren van de achttiende eeuw. De staat waarin het tot voor kort verkeerde was niet best. Er waren onderdelen vrijwel weggeroest. Onoortkundige reparaties, waaronder laswerk, deden afbreuk aan de waarde van het geheel. Een restauratie was dringend gewenst.

Verschillende subsidiegevers, waaronder de Luttermijlvestichting, maakten herstel mogelijk. Een uitgesproken vakman, smid Van der Horst uit Utrecht werd ingeschakeld. In zijn smederij ligt nu het grootste deel van het hek. Alles wordt vakkundig opgeknapt, soms moeten delen worden vervangen. Van der Horst heeft een complete map met historische gegevens aangelegd, om zo stijlgetrouw mogelijk te kunnen werken. Naar verwachting zal begin 2005 het hek worden teruggeplaatst. We komen er te zijner tijd nog op terug.

Bibliotheek: nieuwe aanwinsten

Water van niveau, Adriaan Haartsen, Dolf Bekius, uitgave van Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht. In de inleiding van dit aardige boekje staat: 'Dit boek gaat over de cultuurhistorische waarden in het beheersgebied van het hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht. Soms gaat het hierbij om monumenten, zoals de zeesluizen in Muiden. Meestal echter gaat het om alledaagse zaken, zoals een molen, een wetering of een sluisje. Kleine landschapselementen, waar je makkelijk aan voorbij gaat, maar die toch – alleen, maar vaak in samenhang met andere elementen – belangrijk zijn voor de geschiedenis van het landschap. die het verhaal van de wording van ons land illustreren. In dit boek wordt een beeld geschetst van de rijkdom aan wateren en watergebonden elementen in het beheersgebied van het hoogheemraadschap.....'. Een makkelijk leesbaar boekje ook juist voor mensen die geïnteresseerd zijn in de historische elementen in het gebied met achterin een CD-rom waarop de resultaten van de inventarisatie, cultuurhistorische waarderings, adviezen voor het beheer en besluiten van het algemeen bestuur.

Zuilen toen Zuilen nog Zuilen was, deel I en II, W. van Scharenburg. Wim van Scharenburg, bij velen bekend als de man die alles weet over Zuilen, besloot zijn kennis in een boek om te zetten. Aanleiding was het '1250 jarig bestaan' van het dorp Zuilen.

Het eerste deel dat in 2001 verscheen maakte zoveel los dat er in 2002 een tweede deel uitkwam dat iets anders is van opzet omdat er aan de hand van wandelingen door Zuilen herinneringen worden opgehaald en foto's worden getoond. Beide boeken zijn zeker niet alleen voor Zuilenaren interessant, ze vertellen de ontwikkelingsgeschiedenis van een dorp in de provincie Utrecht dat uiteindelijk zijn zelfstandigheid verliest. Het oudste deel komt in 1953 bij de gemeente Maarssen en het grootste deel wordt bij de stad Utrecht gevoegd.

Hekken in Nederland, Peter Meijer, uitgeverij Waanders en de Rijksdienst voor de Monumentenzorg. In zijn inleiding geeft de schrijver aan niet te pretenderen de top honderd van Nederlandse Hekwerken te hebben willen samenstellen, maar een representatief overzicht met historische annotaties, zodat het materiaal dat al voor handen was, voor een breder publiek toegankelijk werd. De meeste voorbeelden in het boek zijn van hekken in het midden en westen van Nederland, waar grote concentraties van buitenplaatsen te vinden zijn. Er worden ook eenvoudiger toegangshekken beschreven, die karakteristiek zijn voor bebouwing bij boerderijen e.d. Er zijn niet alleen veel zwart/wit foto's in het boek te bewonderen, maar ook nog een dertigtal tekeningen van hekken van de hand van de schrijver. Volgens de flaptekst is dit boek een 'must' voor wie een warme belangstelling heeft voor historische tuinarchitectuur, toegepaste kunsten, bouwhistorie en monumentenzorg.

Roem van leperenburg

Een Maarsseveens aardbeienras uit 1937

Bij mijn onderzoek naar de fruitteelt in de West-Betuwe heb ik gebruik gemaakt van het *Betuwsch Tuinbouwblad*. Anno 1947 verscheen dit blad eens in de twee weken als officieel orgaan van de vereniging van oud-leerlingen van de fruitscholen in Geldermalsen en Kesteren en de Tuinbouwwak-school te Zaltbommel. Naast algemene artikelen over de Nederlandse fruitteelt en landbouw werd aandacht besteed aan de aarbeienteelt in de Bommelerwaard. Door A. Schalk werden in een aantal artikelen de voor- en nadelen van het telen van aardbeien behandeld. Ook kwamen de verschillende aardbeienrassen aan de orde, waaronder de Roem van leperenburg, ook wel bekend als de Zaailing van Maarsseveen en Kampioen.

De aardbei werd in 1937 aangetroffen bij Van leperenburg in Maarsseveen. Van Schalk vroeg zich af of het hier ging om een variant van het destijds zeer bekende ras Deutsch Evern. Enkele uiterlijke kenmerken wezen daar namelijk op, maar zowel de bloei als de oogst stemden niet met die van de Evern overeen. De Roem werd zo'n tien dagen later geoogst. De grote tot zeer grote kegelvormige vruchten waren glanzend van uiterlijk, waardoor ze zeer gewild waren. Uiterlijke schijn was ook hier bedrog, want de smaak was wat flauw. De kleur was lichtrood en het vruchtvlees gewoon rood. De Roem was met name geschikt voor veenachtige grond, iets wat gelet op de plaats waar zij voor het eerst werd ontdekt ook niet vreemd aandoet. Telen onder glas was mogelijk, maar doordat de blad- en bloemstengels zo lang werden, konden er hoogstens zes á acht planten onder een eenruiter staan. Ook bij de teelt op het vrije veld moest hiermee rekening worden gehouden, tussen de rijen planten moest een pad van negentig centimeter breed worden aangehouden. Het ras had nog een nadeel. Van Schalk omschreef het als 'moeilijk te doppen'. Aardbeien werden over het algemeen 'gedopt' aangevoerd. Dit hield in dat de van steel en kelk ontdane aardbeien in grote vaten gevuld met een zwavelig zuur werden ingemaakt'.

Ron van Maanen

Bron:

Archief Stichting Fruit en Boomteeldproeftuin Midden Nederland. Proeftuin Geldermalsen 1937-1994, inv.nr.95 (Streekarchivariat West-Betuwe, locatie Geldermalsen.).

Misschien dat een lezer van dit blad meer weet over dit aardbeienras en de vermoedelijke eerste teler/ontdekker Van leperenburg. Graag houd ik mij aanbevolen voor aanvullingen op dit artikel. Reacties kunt u zenden naar r.h.c.van.maanen@freeler.nl, of naar de redactie van dit blad onder de naam 'aarbeien'.

De familie Verkuil en hun 'Zwaantje'

Aan de Amsterdamsestraatweg, vlakbij de hoek met de Bolensteinseweg werd in de twintiger en dertiger jaren het café 't Zwaantje 1) bestierd door Ties Verkuil, die, op de achtergrond bijgestaan door zijn vrouw Riek, achter de tap het wel en wee van zijn klanten welwillend aanhoorde. 't Zwaantje, nu een eetgelegenheid, was vele decennia lang pleisterplek voor passanten die hun droge keel met een natje wilden smeren. 's Zomers op het terras in de luwte van de kastanjes, met zicht op weilanden en koevolk en soms een passerende auto. Zuivere zomerse luchten. In het killere seizoen de warme gezelligheid binnen, waar de geuren van soms verschaald bier en sigarenrook het met elkaar moesten rooien.

Twee pils en een koffie alstublieft....doe mij maar een ouwe...ranja met een rietje...het waren de verrouwde geluiden, die in 't Zwaantje vorm kregen.

Martinus Wouterszoon Verkuil wordt op 27 september 1871 in De Bilt geboren. Zijn vader is voermansknecht en droomt van een eigen, bescheiden, stalhouderij. De jonge Ties wordt met paard en wagen grootgebracht. Zijn speelplek is waar zijn vader werkzaam is, bij de beesten en de voertuigen. De geur van stro en mest, de zakken met haver, wat is er niet dat hem naast het onderwijs nog meer schoolt dan het werken bij zijn vader.

Van de Bilt naar Maarssen

Droom wordt werkelijkheid, een kleine stalhou-

derij om vrachten te rijden voor Wouter Verkuil. Schippersgracht nummer 11 wordt het woonhuis met via het achterhuis een verbinding naar de Bolensteinsestraat (nummer 8) waar paard en wagens gestald kunnen worden. Wanneer Wouter in 1905 overlijdt heeft Ties al een paar jaar het bedrijfje overgenomen. Ja, hij is dan in 1901 getrouwd met Hendrika van Schoonhoven die in Oud-Zuilen is geboren op tweede Kerstdag 1876.

Het gezin Verkuil wordt gevormd. Vijf maal een zoon, Kees, Henk, Ties jr., Jaap en Gerard zijn de namen. Moeder Riek reddert in de kleine woning

Afb. 1. Ansichtkaart uit 1930.

Afb.2. De bus stopt voor 't Zwaantje, vader Tinus tweede van rechts.

en houdt het kroost onder controle. Vader Ties is bode, vervoert met paard en wagen goederen en loopt met plannen rond om te verkassen. Iets groters, meer ruimte voor uitbreiding... Met zijn vrouw bespreekt hij de overname van café 't Zwaantje aan de Straatweg. Het is dan 1918.

Het wordt drukker en ingewikkelder. Naast de stalhouderij, die mee verhuist, is er nu ook een café met klanten, de tap die bedient moet worden. Gelukkig zijn het geen hectische tijden. De Vecht stroomt als altijd langzaam door de grachten, de mensen lopen nog, gemotoriseerd vervoer is er nauwelijks. Kortom niemand heeft haast en de klant wil best wachten als de waard even elders bezig is.

Ties Verkuil heeft een indrukwekkende snor en een ietwat duistere blik. Met zijn stevig postuur en 1.85 meter lengte een opvallende verschijning. Stalhouder, bode, waard, voerman, een man van weinig woorden en des te meer daden, gemoedelijk van inborst.

Riek, zijn vrouw meet maar 1.60 meter. Heldere kijkers, het opgestoken haar gaat op den duur

over in een eenvoudig knotje. Altijd goed in de kleren. De schort alleen voor in de keuken. Wat op afstand, kritisch de zaak in ogenschouw nemend. Waakzaam, behalve over het gezin, ook over het reilen en zeilen van het bedrijf.

Op een ansichtkaart uit ±1930 valt goed te zien hoe 't Zwaantje eruit heeft gezien. De ingang in het midden. De gang met houten vloer leidt - met halverwege een paar treden omlaag - naar de keuken en de binnenplaats met stal en schuur. Links in de voorgang de toegang naar de café-ruimte met twee ramen aan de voorzijde. Rechts een deur naar de voorkamer, ook hier twee ramen. Een trapje leidt naar de keuken. Onder de voorkamer de kelder, ruimte voor opslag van drank, likeuren en gedistilleerd. Ties heeft een A&B vergunning en mag ook per maatje verkopen.

De keuken is Riek haar domein. Fornuis, kasten met pannen en borden. Ergens op een plankje een zilverkleurig kistje, waarin het geld wordt bewaard. Riek voert de boekhouding, schrijft de re-

keningen, met pen en papier is ze vaardig. Bepaald geen domme vrouw. Ties kan op haar rekenen en dat doet hij ook. Ze is zijn verborgen agenda. Denk je er aan dat de vertegenwoordiger vanmiddag komt, ga je dan in de voorkamer zitten ...zijn de paarden gevoerd... heb je het briefje gelezen dat ik op tafel gelegd heb ..vergeet je die begrafenis niet overmorgen... Ties knikt en bromt wat in zijn snor. Riek wast haar handen en hangt de schort aan het haakje. Naar de voorkamer, de geraniums verzorgen en de clivia. De nette kamer, met pluche gordijnen. Tegen de blinde buitenmuur het huisorgel waar Gerard, de jongste, soms een riedel op laat horen. Zelf neuriet ze mee met de zondagmiddagpreek via de NCRV, radio met spoelen. Nee, geen kerkgang, wel gelovig. Aan de wand een schilderij. Waar Liefde woont gebiedt de Heer zijn Zegen is erop geborduurd. Een wandbord met Oost West Thuis Best. En de zendingskalender. Riek kijkt goedkeurend. Alles gestoft, het vloerkleed geveegd en op de rechthoekige tafel de altijd schone asbak. Niet vergeten...vanmiddag komt de naaister. Nog even de stofdoek over de Singer.

Een kleine vrouw, maar in het gezin duidelijk aanwezig. Nee, niet direct vriendelijk. Nooit een hartelijke begroeting. Zoenen, daar houdt ze niet van. De schoondochters, die na verloop van tijd hun opwachting komen maken, worden kritisch bekeken. Bij het eerste en heel lang het enige kleinkind - ook weer een Ties - wordt op de zondagse visite via de hals gekeken of er wel een borstrok onder de bloes gedragen wordt. Controle, haar teugels laat ze niet vieren.

Het gezin en de zaak, daar draait het bij haar om. Geen vriendinnen of anderszins kennissen. Eens per jaar naar kledingzaak Broekman aan de Amsterdamsestraatweg in Utrecht. Pront erbij lopen. Als je niet beter wist, zou je haar trots kunnen noemen. Zelfbewust in ieder geval. Iemand om rekening mee te houden. Hendrika Verkuil-van Schoonhoven.

Martinus Wouterszoon. Zijn stevige haardos krimpt tot een randje rondom, het wordt onder de pet gehouden. Het stevig postuur krijgt met de jaren een buikje. Het vest, ook onder het werkjasje gedragen, gaat spannen en altijd, ja altijd gaat de gouden horlogeketting van vestzak naar vestzak. Tijd is geld, het klokje wordt dikwijls geraadpleegd. Om hoe laat was die begrafenis ook alweer...

Paarden, de haver in de stal, de zwengelpomp

boven de waterbak, het koetsje als voorganger van de latere taxi. Zijn meer paarden tegelijk nodig dan worden ze bij de Maarssenbroekse boeren gehuurd. Ties gromt als hij terugdenkt aan een klant, die hem in zijn beginjaren te slim af was. Een ritje naar Utrecht....dat zal wel gaan ..bromt Ties naar de keurig geklede man, overjas met astrakan bontkraag, een valies en wandelstok. De bolhoed maakt het compleet. Over de prijs worden ze het eens. Een goede verdienste voor Ties. Dan bij de afgesproken plek aan de Voorstraat, Ties toomt het paard, het neemt tijd, onrustig als het beest is van al het voorbijgaande verkeer. Dan doet Ties het deurtje open om de inzittende te helpen uitstappen. Het deurtje aan de andere kant staat open en de klant is verdwenen. Gvd's in het kwadraat!!

Paard en wagen verdwijnen. De auto doet zijn intree, de taxi dus. Er komt plek voor stalling voor de voertuigen van de plaatselijke busonderneming van Oskam en Meyers. Ties zorgt voor een begrafenisauto. Er komt een benzinepomp aan de straat. Texaco (*where ever you go...*). Ook een bordje met Gasoline Motoroil Alhier Verkocht. Met de tijd mee gaan. Ties gaat mee en Riek opent het geldkistje voor de betalingen.

Achter de tap. Nee, Riek komt daar eigenlijk nooit, zeker niet als er klanten zijn. De vaste bezoekers zijn toch mannen, met mannenpraat en mannengewoontes. De kwispedoor, een rechthoekig houten bakje met zand op de bodem om pruimvocht - er in gespuwd - op te vangen. Soms komt het er naast en op de grond waar - er ligt daar ook al zand - het tot een bolletje vormt. Riek vindt het vies, het stinkt, vindt ze.

Luidruchtigheid en stilte wisselen elkaar af. Biljartballen klotsen op het groene laken en anders ligt daar wel een aflevering van Het Leven. De zwart-wit foto's van dit tijdschrift laten zien wat er zoal gebeurd verweg en dichtbij. Soms verdwijnt Ties naar achteren. Even geld wisselen in het kisje. Nee, meedrinken achter de tap, dat is niet zijn gewoonte. Hij houdt het rustig. Nee, ook geen roker. Jammer dat hij last krijgt van suiker. Zijn benen krijgen minder goed bloed en een paar jaar voor zijn dood moet een been worden afgezet.

De beste jaren zijn voorbij als in 1937 de een na jongste zoon 't Zwaantje overneemt. Jaap, de trouwe hulp - ramen lappen en veger en blik hanteren - wordt voor het harde werken in het café beloond. Een oudere broer had er in stilte op gerekend maar nee ...Jaap Verkuil zet het bedrijf

Afb.3. Martinus W. Verkuil 1871-1940.

voort. Vader Ties dreunt wat rond en de leunstoel in de voorkamer wordt meer en meer zijn vertrouwde plekje.

Er gaat veel veranderen of is al veranderd. Niet meer dagelijks zand bij elkaar vegen en opnieuw over de houten vloer uitstrooien. De kwispedoor houdt het lang vol maar moet het toch opgeven. Klanten storen zich eraan. Alle gewoontes van weleer verdwijnen successievelijk. Nieuw is een fietsenrek bij de ingang. Passanten, toeristen die toeren, het is druk met fraai weer.

Wat blijft is het terras natuurlijk met de ijzeren stoeltjes en tafeltjes en de kastanjes. Ze nemen veel licht weg in de voorkamer. En als in een zware storm een van de bomen door het dak valt is er naast schade ook meer licht. Nota bene, moeder Riek heeft er die nacht niets van gemerkt. Ze wordt hardhorend. Ook bij haar gaan de jaren tellen.

Ties Sr. overlijdt op twee februari 1940, een paar

Hendrika Verkuil-Van Schoonhoven 1876-1946.

maanden voor de oorlog. Riek verhuist - om plek te maken voor het gezin van zoon Jaap - naar de Emmaweg, samen met de jongste dan nog ongehuwde zoon Gerard, die van de voorkamer zijn atelier maakt. Dieren opzetten is een van zijn werkzaamheden.

Ook hier volgt moeder Verkuil Zwaantjes wel en wee. Komt haar oudste kleinzoon Ties samen met zijn vader haar opzoeken, dan is ook aan de Emmaweg 3 de fles oude klare nooit leeg. Bij de verhuizing heeft ze een voorraadje meegenomen. Samen nemen ze een neut. Ze luistert naar de verhalen, knikt wat en verschuift een plooi in haar rok, die nu bijna tot de grond lijkt te komen. Ze wordt nog kleiner. Ook het knotje wordt allengs dunner en witter. Ze schuifelt op pantoffels door huis, buiten komt ze maar zelden. Ja, met zoon Jaap in de auto nog een keer naar Broekman. Met de nodige textiepunten (er is distributie in de oolog) een nieuwe rok voor de zondag.

Dan, de oorlog voorbij en ook nog gevlagd met de bevrijding, komt er het einde aan een werkzaam leven. Twee weken na haar zeventigste verjaardag sluit ze voorgoed haar waakzame ogen.

Wegens familie-omstandigheden gesloten staat op het bordje. Café 't Zwaantje rouwt mee.

Auke Hoekstra

Noot:

1. Veel café's dragen de naam 't Zwaantje.

IJclub Maarsseveen en omstreken bestaat 75 jaar! 1929 - 2004

Ongedwongenheid, eenvoud en gezelligheid

Dat zijn de woorden die de voorzitter, Henk van leperenburg, ieder jaar weer uitspreekt op de jaarlijkse vergadering van de IJclub Maarsseveen en Omstreken. Een vergadering die toch al gauw tachtig tot honderd mensen trekt. Waar kom je dat nog tegen!

Het is dan ook altijd een gezellige avond, waar je steeds weer veel bekenden tegenkomt en eens lekker kan bijpraten of een kaartje kan leggen. Maar natuurlijk beginnen we met de jaarvergadering. Als de nodige hamerstukken zijn afgehandeld, volgt de jaarlijkse verloting met zijn vele prijzen.

Laten we eerst eens in de geschiedenis van de IJclub duiken. Duiken, niet bepaalt het juiste woord voor een ijclub. We doen een kleine greep in de verslagen en gebeurtenissen uit de geschiedenis van een hechte club die zijn 75-jarig bestaansfeest viert.

In de twintiger jaren was er in Maarssen al een ijclub bij zwembad van Ede. Als de trekpaten bevroren waren werd er een 'herenbaan' en een 'arbeidersbaan' uitgezet.

De woorden zeggen het al, er was een baan alleen voor de goeude burgers en een aparte baan voor de gewone man. De tuinders van de koude grond, 'uit het veen', die woonden aan de Herenweg en de Gageldijk, die zich daar niet meer mee konden verenigen, maakten plannen om zelf een ijclub op te richten.

In het café Van den Oosten aan de Herenweg, werd op 18 februari 1929 een nieuwe ijssportvereniging opgericht. Er gaven zich drieënveertig

mensen op als lid. De contributie werd vastgesteld op 50 cent, alleen te betalen door leden boven de zestien jaar.

Als naam werd gekozen voor:

IJclub Maarsseveen & Omstreken.

Het wel en wee door de jaren heen

De vergaderingen werden in die tijd beurtelings gehouden in het café van C. van den Oosten aan de Herenweg en in het café van Jac. Achterberg aan de Gageldijk.

De eerste ledenvergadering na de oprichting van de IJclub Maarsseveen & Omstreken vond op 11 maart 1929 plaats in café Achterberg aan de Gageldijk. In het bestuur zaten: H. Verhoef, voorzitter, A. Slager, penningmeester, Jac. Bouwmeester, secretaris, L. Heus, bestuurslid en P. de Graaf, commissaris. Tijdens deze eerste ledenvergadering werd het bestuur uitgebreid met nog twee baancommissarissen: Abr. de Graaf en A. van leperenburg.

Tot op heden komt men in het ledenbestand nog steeds namen tegen die al bekend waren bij de oprichting, zoals Slager, Jongeling, Van leperenburg, Verhoef, De Graaf, enz.

De legakkers met water waar de ijspret moest plaatsvinden werden in die tijd voor een periode van zes jaar gehuurd van J.v. Kouwen en G.v. Hoegee.

Sinds 1939 werd er, als er ijs was, geschaats bij A.v. 't Veld tegenover het fort Maarsseveen.

Om op de baan te komen moest men langs de bokken- en geitenschuur van Lucas Vervat, waar je spannende momenten kon beleven alvorens te kunnen schaatsen want je moest oppassen niet

IJSCLUB MAARSSEVEEN & OMSTREKEN

SECRETARIS

J. BOUWMEESTER

COMMISSARIS

L. HEUS

OPGERICHT:

11 MAART 1929

VOORZITTER

H. VERHOEF

PENNINGMEESTER

A. SLAGER

COMMISSARIS

P. DE GRAAF

uit te glijden en in de derrie terecht te komen. De stank was niet te harden.

Verder was daar een hele gezellige boel met een koek- en zopie tent waar alleen bier verkocht mocht worden, jonge jenever werd, toen ook al, illegaal ingenomen. Zelfs zijn er een keer arrensleden op die baan geweest. Dat was een geweldige belevenis, die sleden met paard er voor op het ijs.

Omstreeks 1961 kwam de ruilverkaveling en de ijsbaan was gedoemd te verdwijnen.

Men vond toen een geschikte plaats op de trek-gaten van Van den Oosten aan de Wilgenplas, waar nu nog steeds geschaatst wordt, als er ijs is.

Het bestuur werd in de loop der jaren uitgebreid van zeven naar tien personen. Toch zeker een goed betaalde baan zult u denken! Er zou eigenlijk eens onderzoek gedaan moeten worden door een onpartijdig accountantsbureau. Alhoewel in het jaarverslag komen we de uitgavenpost bestuur nooit tegen!

Wel wordt er soms geld beschikbaar gesteld voor andere doeleinden. In 1936 stelde het be-

stuur bijvoorbeeld een bedrag van f 25,- beschikbaar aan de Vereniging Koninginnedag Maarssen ten bate van te organiseren feestelijkheden in verband met het huwelijk van Prinses Juliana en Prins Bernard.

Midden in de Tweede Wereldoorlog 1942, besloot de voorzitter de vergadering zelfs met de wens dat er dit jaar **geen** lange ijsperiode zou mogen komen met het oog op de schaarste van brandstoffen, waardoor vele huishoudens getroffen zouden zijn, als het erg koud zou worden. In 1952 werd de contributie verhoogd van 50 cent naar 75 cent. En in maart 1955, tijdens een buitengewone ledenvergadering in Concordia, van 75 cent naar 2,50 gulden. Dit ten behoeve van de aanschaf van een nieuwe geluidsinstallatie.

Daar er in de jaren daarvoor weinig of geen ijs was geweest, werd er in 1959, mede door de op handen zijnde ruilverkaveling, gedacht aan een ijsvloer op een opgespoten stuk land. Misschien zou de parkeerplaats van de Maarsseveense plassen daarvoor in aanmerking komen.

Vanaf 1962 is er de baan bij de Wilgenplas op

Foto uit de vijftiger jaren.

het terrein van Van den Oosten. Een probleem is echter dat er pas geschaatst mag worden als het ijs 13 cm dik is. Dit is in verband met de veiligheid van de mensen die op de baan komen. Mede daarom kwam er in 1972 weer een voorstel om een landbaan te exploiteren op het terrein van de Maarsseveense plassen. Dit plan bleek in 1973 tot mislukken gedoemd, want de opstaande grondlaag aan de buitenkant van de baan bleek te lekken. Het mocht de pret niet drukken want in 1979 werd het 50-jarig bestaan met een grandioos feest gevierd in de kantine van de Wilgenplas.

Er werd onder andere een blijspel opgevoerd door de toneelvereniging van O.V.V.O. (Op Volharding Volgt Overwinning) met de titel 'Een Beeld van een Man'. Aansluitend werd er tot in de kleine uurtjes gedanst, op muziek van het orkest De Twadders. Tijdens het feest werden zeven leden in de bloemetjes gezet, vanwege hun vijftigjarig lidmaatschap. Dit waren Jac. van Ieperenburg, W. van Ieperenburg, C. Otten, E. van Ieperenburg, G.P. Verkroost, H. Slager, J. Heus, T. Stooker en T. van Houten.

Dat het de ijsclub goed ging, zie je wel aan het aantal leden. In 1974 waren dat er honderdvierenzestig, in 1981 was dit aantal gestegen tot

ruim driehonderd en in 1988 zelfs tot ruim vierhonderd.

In 1989 bij het 60-jarig jubileum waren maar liefst vijfhonderd mensen aanwezig. Weer werd er heerlijk feest gevierd. Nadat er eerst een kinderfeestmiddag was geweest, verzorgd door poppentheater Hildebrand, traden er 's avonds enkele artiesten op waaronder Riny van der Lee. De 'Ruby Set' zorgde voor de muzikale omlijsting.

Bij een vereniging als de onze zijn er vaak klussen te doen, waar de vrijwilligers een heleboel vrije tijd in steken. Het opknappen van een oude keet tot toegangslokaal van de ijsbaan is daar een goed voorbeeld van. De mensen die bereid zijn de controle uit te oefenen op de toegang moeten toch binnen kunnen zitten, we moeten zuinig op ze zijn, niet?

Tijdens ijsperiodes wordt er tegenwoordig voor de jeugd een elfstedentocht georganiseerd en voor de ouderen wedstrijden in hardrijden, priesleeën en ringrijden. Er is als er ijs is altijd genoeg te doen.

Dat er ook belangrijke beslissingen worden genomen tijdens de vergaderingen blijkt wel uit het verzoek om voor vrouwen tijdens de ijsperiode een toilet bij de baan te plaatsen. Na veel overleg binnen het bestuur was het zeer duidelijk ant-

woord, dat het een kleine moeite was een gat in het ijs te hakken!

Het laatst gevierde jubileum, het 70-jarig bestaan in 1999, werd wederom een groots feest met een grandioze verloting met verschillende grote prijzen. De hoofdprijs was een vierdaagse reis naar Wenen of Praag. De vereniging gaat met zijn tijd mee!

Tot slot wil ik U als schrijver dezes meegeven dat het niet alleen om de ijspret gaat, maar vooral om de saamhorigheid en gezelligheid die zo kenmerkend zijn voor onze vereniging.

Want zoals de voorzitter ieder jaar in zijn ope-

ningswoord memoreert het blijft een club van **ongedwongenheid, eenvoud en gezelligheid.**

Ik verwacht dat het aankomende jubileum, dat we vieren op 13 maart a.s. minstens even geweldig zal uitpakken als de viering van voorgaande jubilea, dus komt weer allen om mee te genieten!

IJs en weder dienende, wens ik de leden **nog veel ijspret en gezonde jaren!**

H.G. Verkroost

Het klepperreglement van Maarssen in 1724 en 1725

In een register van 'instructien' in het archief van de Staten van Utrecht, bevindt zich het bovengenoemde klepperreglement¹.

Het reglement bestaat uit slechts dertien artikelen. In een aanhangsel worden de eigenaren en bewoners van huizen in Maarssen genoemd. Zij moesten de financiële gevolgen voor hun rekening nemen. Het tractement van de nachtwakers moest gewaarborgd zijn.

We komen tot in detail te weten waaraan de kleppers en nachtwakers zich hebben te houden. Omdat de tekst in het oudhollands uitstekend leesbaar is, heb ik gemeend de originele tekst van deze 'instructie' onverkort weer te geven.

In het aanhangsel komen we enkele achternamen tegen die in andere bronnen anders gespeld worden. Ik heb echter ook hier, op een enkele uitzondering na, de originele tekst aangehouden.

Henny van Elk

Approbatie² op de articulen ende ordonnantie beraemt bij schout, ende schepenen tot Maerssen, nevens Geerdfens³ aldaer, met kennisse ende goedvinden van den Wel Edele Hooggeboren Heer Vincent Maximiliaen, Baron van Lockhorst, Heere van Ter Meer Maerssen waer naer de vier aengestelde kleppers, ofte nagtwaeckers sijn in't bedienen van haer ampt sullen hebben te reguleren.

1

Eerstelijck sal de wagt van den 15en October tot den eersten Maert des avonts beginnen met de klokke van thien uren, ende eijndigen des morgens ten vijff uren, beijde incluijs, ende wederom van den eersten Maert tot den 15en October des avonts met d'klokke elff uren tot des morgens ten drie uren, insgelijxs beijde incluijs.

2

De kleppers sullen aenvangh neemen met klep-

pen, namentlijck den eene van den Heer van Oostweert, off de Hofsteede Vegtensteijn door de schoutesteegh, tot het huijs van den Heere Johan van Eck agter aen den dijck incluijs, ende vandaer door het dorp, de brugh over door de boelesteijnse buert, ende het molensteegje tot de poort van de hofsteede Boelesteijn toe, ende wederom van daer de boelesteijnse dijck langs over de breestraet tot de brugh, ende vervolgens terugh tot Vechtendael incluijs 't kerckpat langs, de kerck agterom, verbij de Swaen tot Werckhuijsen incluijs toe, ende den anderen sal beginnen van Werckhuijsen aff, nemende deselve route, ofte wegh alsboven tot de voorschreeve hofsteede van den Heer van Oostweert genaemt Vechtensteijn incluijs.

3

Item sullen de kleppers, die des winters de waack in de voornagt hebben, gehouden sijn, in

Afb. 1. De klepperman of nachtwacht. Afbeelding overgenomen uit het boek 'Uit de historie van de Brandweer', samenstellers H. van Bommel, J.J. van Dijk en G. van Putten. Eindredactie: drs. D. Dekker.

't roepen van twaelf uren, haar confraters te wekken, in het verbij passeren van hoeckhuijsen, om haer afte lossen, dewelke gehouden sullen zijn, precies met klok geslag van een uur beginnen te roepen, ter plaetse articulo 2e gemelt.

4

Item de kleppers sullen des somers malkanderen niet afllossen, neemaer onder hun twee waecken, in manieren als boven bij het somersaijsen uijtgedrukt.

5

De respectie kleppers sullen in 't waecken malkanderen verbeurten over den anderen nagt namentlijk de twee, die des winters in de voornagt de wagt hebben, sullen des nagts daer aen volgende in de naenagt moeten waecken ende des somers twee den eene, ende twee den anderen nagt, ende alsulx vice versa.

6

De kleppers sullen ter distantie van ontrent 90 a 100 passen telckens moeten kleppen ende haer niet moeten ophouden bij eenigh geselschap, oft anders, neemaer hunne wagt vervolgen.

7

Noch sullen schout ende geregte van Maerssen de gemelte kleppers met kleppen, tijdgeweer, ende halve piecken voorsien, des dat deselve gehouden zijn, 't selve wel te onderhouden, ende ieder vierendeel jaers aen den Schout te vertoon.

8

Voorts sullen deselve kleppers haer tractement ter somme van vijftigh guldens jaerlijxs ('t welck aen ieder van dien haer bij den voornoemden Geregte wort toegevoegt) ontfangen van den Schout van Maerssen, van vierendeel jaers tot vierendeel jaers.

9

Indien de voornoemde kleppers ijetwes te horen mogt komen van steelen, suspecte personen, nagtlopers, off eenigh ander onraet, sullen sij gehouden zijn, 't selve aen den officier (schout) aenstonds bekent te maecken.

10

Ende worden deselve waeckers bij dezen wel expresselijck gelast, ende geordonneert omme in cas van brant, (dat God verhoede) aenstonds met de klep geluijt te maecken ende de inwoonders aen haere deuren te wekken.

11

De aangestelde kleppers sullen doorgaens haeren dienst, ende wagt in persoon selfs moeten waerneemen, ten waere bij indispositie, ofte andersints, wanneer een van de andere kleppers, met kennisse, ende consent van den schout in haere plaetsen sullen mogen stellen.

12

Indien de kleppers t'eeniger tijd de voorenstaende articulen, oft een van dien quaemen te overtreeden, sullen telcken reisen verbeuren eene boete van twee guldens, dat aen haer tractement sal worden afgekort, ende komen ten profijte van den Armen alhier.

Ende sal schout, ende scheepenen vrijstaen, omme bij nacht de ronde te doen, oft ook goede wagt gehouden wort, die op haer gedaenen eed gelooft sullen hebben.

Aldus gedaen, ende gearresteert bij Johan Steehouwer, schout, Jonathan Baack, Lodewijk Verschooff, Johan van Eck, ende Abraham Barrewout, scheepenen, nevens den Heer Philip Willem van der Giessen, Canonick St. Pieters t'Utrecht, Willem van Driell, ende Jan van den Heuvel, gecommiteerde Geerfdens op den 12en december 1724

Afb.2. Deze houten klepper is nog steeds in bezit van het Maarssense Brandweercorps. (zie voor herkomst afb.1.)

Approbatie op den omslagh, ofte uijtsettingh, gedaen bij schout ende scheepenen tot Maerssen, ten overstaen van de ondergeschreeve Geerfdens aldaer, met kennisse, ende goevinden van den wed Ed: Geb: Heer Vincent Maximiliaen Baron van Lockhorst, Heer van Ter Meer, Maerssen ook nae voorgaende twee gedaene convocatie van geerfdens, ende opge-seetenen, welckers beloop van pennningen bij den schout in der tijd sullen worden ontfangen

omme daer uijtte voldoen het waeckloon, ofte klepgelt der respectie kleppers, bij den geregte aen te stellen tot soodaenige somme als dezelve sal werden toegeleijt

De lijst van eigenaren en gebruikers van de huizen begint bij Werckhuijsen op de Binnenweg en eindigt bij Vechtenstein aan de Zandweg, dat is de omgekeerde volgorde van de in artikel 2 voorgeschreven route. De bedragen zijn aangeduid in guldens (f.1-5-: betekent één gulden en vijf stuivers) en in stuivers (f.-15-: betekent vijftien stuivers).

De erfgenaemen van den Heer Willem Hodschou, eigenaers, ende bruijckers van een huijs f 2-10-: (Werckhuijsen, gelegen aan de Binnenweg, juist naast Hazenburg, richting de Driesprong).

Den heer Abraham Peixotto, eigenaer ende bruijcker van een huijs f 2-10-: (Hazenburg, toen Vegt en Rust).

De kerck tot Maerssen, eigenaer van de huijsinge de Swaen, bruijcker Boot van der Heijden f 2-10-: (Rechthuis van Maarssen aan de Vecht in de bocht van de Kerkweg-Binnenweg, zie afb.3.)

Ut supra (als boven) van 't costers huijs, bruijcker Adriaen Parn f 2-10-: (Schoolmeester van de school bij de kerk).

Ut supra van 't pastorijs huijs, bruijcker den Heer van Wesel, predikant f 2-10-:

De Heer van Jutphaes, eigenaer van de hofsteede Boelesteijn, bruijcker de Heer de Mesa f 3-:-:

Idem eigenaer van een huijs, bruijcker Claes op den Bergh f 1-5-:

Daniel Cardosa, eigenaer van een huijsje, bruijcker Beertje Broecken f:-15-:

Sara Barugh, eigenaerster van een huijs, bruijcker Boudewijn van Meurs f:-15-:

De Heer David Laurenso, eigenaer van een huijsje, bruijcker Gijsbert Jacobse f:-15-:

D'errfgenaemen van Bastiaen Laurens Wede, eigenr van een huijsje, bruijckster Jannetje Boelen f:-15-:

Idem eigenr van een huijsje, bruijcker Hermannus de Hoedemaecker f 1-5-:

De Heer de Lapara, eigenaer van een huijsje, bruijcker Andries van Gelder f:-15-:

Frans Jacobsen slager, eigenaer van een huijsje, bruijcker Jan Dircksen klok f 1-5-:

De Vrouw van Wickevorst, eigenaerster van een huijsje, bruijcker Jan de Groot f:-15-:

Idem eigenaer, bruijcker Hendrick Hackert f:-15-:

Idem noch eigenaer bruijcker Jacob Blom f 1-:-:

Arien van Straten, eigenaer van een huijs, bruijcker Anthonij Franssen slager f 1-5-:

Idem eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

Idem nogh eiggenaer van een huijs, bruijcker Cornelis van Wesop f 1-10-:

Ernst Jacobsen van den Bree, eiggenaer van een huijs, bruijcker Cornelis Valck f 2-10-:

De Heer de Veiga, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

De Heer de Medina, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

De Heeren Manuel Henriques ende Jacob Abrabanell. eiggenaers van een huijsinge, bruijcker Sr. Seroecke f 2-10-: (waarschijnlijk Klein Vegtevoort, in de Breedstraat naast Telkamp, werd in 1736 Portugees-joodse synagoge).

De huijsinge, ende Ridderhofstad ter Meer f 4-:-:

De Heer Manuel Henriques, eiggenaer ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

Den Heer Taxaira, eiggenaer, ende bruijcker van een huijsinge f 2-10-:

Sr. Cors Janssen de Jongh, eiggenaer, ende bruijcker van de brouwerij f 3-:-: (op de plaats van de huidige RK-kerk. Cors is bierbrouwer te Maarssen van 1679-1727).

Idem eiggenaer van de huijsinge, bruijcker de Weduwe Vincent f 2-10-:

D'erggenaemen van Jan Solkema, eiggenaer van een huijsje, bruijckster de weduwe van Cornelis Boelen f 1-5-:

De Heer Houwert, eiggenaer van een huijsje, bruijckster Anna Heermans f:- 15-:

Idem eiggenaer bruijcker Thomas Panhuijsen f 1-5-:

idem eiggenaer, bruijcker Jacobus Mulder f 1-5-:

De Heer Del Sotto eiggenaer, ende bruijcker van een huijsje f 1-10-:

De erfgenaemen van Sweer Janssen van Velsen, eiggenaers, ende bruijckers van een huijsinge f 1-10-:

Matthijs van Lugtenburgh, eiggenaer van een huijsinge, bruijcker J:van den Heuvel f 2-10-: (Schippergracht 21, hoek Molensteeg).

Juf: Palingh, eiggenaerster ende bruijckster van een huijs f 2-:-: (Schippergracht 20).

De Heer Gabaij, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

Pieter Schombergh, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-:-: (Schippergracht 17).

De Heer Wickevoorst, eiggenaer, van een huijs, bruijcker Hendrick van Rijn f 2-:-:

De Heer Isaack de Jongh, eiggenaer ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

Dirck Puppelman, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

Mr. Adriaen Parn, eiggenaer van een huijs, bruijcker de weduwe Verburgh f 2-10-:

Frans Jacobsen slager, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

Rutgert van Hemert, eiggenaer ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

De Heer Daniel Cardoso, eiggenaer van een huijs, bruijcker de Heer Susa f 2-10-:

Juff: Barug, eiggenaerster van een huijs, bruijcker de Heer Johan van Rietvelt f 2-10-:

De Heer David Laurenso, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

De weduwe Honthorst, eiggenaerster, ende bruijckster van een huijs f 2-10-:

Hendrick van der Sanden, wed, eiggenaer en bruijcker van een huijs f 2-10-:

idem eiggenaer van een huijs, bruijcker Willem van den Omloop f 1-5-:

De weduwe Rijck Petersz van Ceulen eiggenaerster, ende bruijckster van een huijs f 2-10-:

De Heer Lapara, eiggenaer van een huijs, bruijckster de weduwe van Dijk f 2-10-:

Sr. Cors Janse de Jongh, eiggenaer van een huijs, br. Gerbrand Roos f 2-10-: (Zoon van Cors woonde op de Langegracht, was van 1722 tot zijn dood notaris).

Jacob Steck, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

Juffrw Lea Peixotto, eiggenaer ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

De Heer Aaron Peixotto, eigenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

idem eiggenaer van een huijs, br: f 2-10-:

idem eigenaer van een huijs, br: f 2-10-:

idem eiggenaer van een huijs, br. f 2-10-:

Sr. Ybergen, eiggenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

Mr. Adriaen Parn, eiggenaer van een huijs, bruijcker Jonathan Baack f 2-10-:

Cornelis Valck, eigenaer van een huijs, bruijcker Pieter Beems f 2-10-:

idem eiggenaer van een huijs, bruijcker Jan Coswaij f 2-10-:

Sr. Cors Janse de Jongh, eiggenaer van een huijs, bruijcker de Heer Johan de Jongh f 2-10-:

Abraham Barrewout, eigenaer van een huijs, bruijcker Willem Vermeer f 2-10-:
 Juff: van Egeren, eigr van een huijs, bruijcker de Heer Dessede f 2-10-:
 De erfgenaemen van Cornelis Johan van Roijen, eigenaers van een huis, bruijcker Jan van Vlissingen f 2-10-: (Jan was meestermetselaar, Langegracht).
 Deselve eigenaers van een huijs, bruijcker Gerrit Monsoij f 2-:-:
 Gerbrand Roos, eigenaer van een huijs, bruijcker Jannetje de Vromen f 2-10-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijcker Gosen van Schaick f 2-10-: (gevelsteen met gele hand, Lange-gracht 37, zie periodiek HKM, jg.26, blz.49).
 Juff: Catharina Geelland, eigenaer van een huijs Joseph de Jood f 2-:-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijcker Maria de Haes f 2-:-:
 idem eigenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijckster Johanna Levie f 2-:-:
 Abraham Barrewout, eigenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijckster, de weduwe van Beusecum f 2-10-:
 Jacob van Willigenburgh, ende Abraham Barrewout, eigenaers van een huijs, bruijcker Gijsbert de Bie f 2-10-:
 Louwies van Eijnd, eigenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:
 Jacob van Willigenburgh, eigenaer, ende bruijcker van een huijs f 2-10-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijcker Ysbrand Verkerck f 2-10-:
 Abraham Barrewout, eigenaer van een huijs, bruijcker de weduwe van Naasten f 2-:-:
 De Diaconije tot Maerssen, eigenaer van een huijs, bruijcker Jan Gijsbertsen Backer f 2-10-:
 Deselve eigenaers van een huijs bruijcker Philip van Macasser f 1-10-:
 Jan van Vlissingen ende Willem van Loenen, eigenaers van een huijs, bruijcker Isacq de Jood f 2-10-:
 Dezelve eigenaers van een huijs, bruijcker Gerrit van Wijck f 2-10-:
 Jacob van Willigenburgh, eigenaer van een huijs, bruijcker Jan de Vries f 2-:-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijcker Hendrick van Willigenburgh f 2-:-:
 Aelbert van Vliet, eigenaer van een huijs br: Juffr Croesjes f 2-10-:
 D'erfgenaemen van Delleboom, eigenaers van een huijs,
 bruijckster Juffr Sauvaget f 2-10-:
 Aelbert van Vliet, eigenaer van een huijs, bruijcker Geurt Meijer f 2-10-:
 Jacob van Willigenbergh, ende Abraham Barrewout, eigenaers van een huijs, bruijcker Tonis Poth f 2-10-:
 Dezelve eigenaers van een huijs, bruijcker Dirck Dorregeest f 2-:-:
 Jasper Cornelisse, eigenaer van een huijs, bruijcker Cornelis Hendrickse Vercroost f 2-10-:
 Jan, ende Dirk Kaldij, eigenaers van een huijs, bruijcker Dirck Kaldij f 2-10-:
 Dezelve eigenaers van een huijs, bruijcker Tobias Kaldij f 2-10-:
 Jan Koster, eigenaer van een huijs, bruijcker Jan Lepper f 2-:-:
 deselve eigenaer van een huijs, bruijcker Geijtenbeeck, timmerman f 1-:-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijcker Hermannus de Vroomen f 1-5-:
 idem nogh eigenaer van een huijs, bruijcker Marcelis van Cothen f 2-10-:
 Jan van den Heuvel, eigenaer van een huijs, bruijcker Pieter van Dam f 1-10-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijcker Jacob Augustijnsz f 1-5-:
 De weduwe Kalkman eigenaer van een huijs, ende bruijcker f 2-10-:
 Pieter Beems, eigenaer van een huijs, bruijcker Willem van Loenen f 2-10-:
 idem eigenaer van een huijs, bruijcker Arien Vercroost f 1-:-:
 De Heer Cromhouts erfgenaemen, eigenaers van een huijs, bruijcker Juff: Stokhoff f 2-10-: (Lange-gracht 2)
 Dezelve eigenaers van een huijs, bruijcker f 2-10-: (Langegracht hoek Schoutensteeg, nu afgebro-ken).
 De Diaconije tot Maerssen, eigenaer van een huijsje, bruijckster Nelletje Soldaet f :-15-:
 Deselve noch eigenaers van een huijsje, bruijcker Willem Cornelisse Duijn f :-15-:
 De weduwe Kalckman, eigenaer van een huijs, bruijcker Arnoldus de wolkammer f :-15-: (Deze laat-ste drie huizen stonden waarschijnlijk in de Schoutensteeg.).

Afb.3. Links op de voorgrond een klein stuk van het park van Huis ter Meer. Rechts een gedeelte van het Rechthuis 'De Zwaan', een van de eerst vermelde huizen. Aan de overkant van de Vecht het schitterende huis Luxenburgh, een van de laatste huizen uit de opsomming. H.P. Schouten, Rijksprentenkabinet, inv.nr.1921:197.

De Heer Johan van Eck, eijgenaer ende bruijcker van een huijs f 2-10-:

idem eijgenaer van een huijsje, bruijcker Hendrick f :-15-:

idem eijgenaer van een huijsje, bruijcker Arien Meerten Rijcken f :-15-:

idem eijgenaer van het huijs ten Tuck, bruijcker den schout van Maerssen f 2-10-:

De erfgenaemen van Juffw Belten, eijgenaers van een huijsje, bruijcker Dirck de Schilder f :-15-: (Korte Grachtje)

De Heer Cromhout eijgenaer, ende bruijcker van 't huijs ten Bosch f 4-:-:

De Heeren Jacob ende Aaron Cardosa, eijgenaers ende bruijckers van het huijs de Koningh David

f 2-10-: (Aaron blijft tot 1755 eigenaar. Het huis werd ook wel Profeet David genoemd, later Vechtwens. Nu staat hier Nieuwhoop, Zandweg 38).

De erfgenaemen van den Heer Cornelis Johan van Roijen, eigenaers van een tichelarije, bruijcker Lodewijk Verschooff f 3-:-: (Zandweg 35, hier zijn in 2002 18e eeuwse tegels gevonden in de tuin).

Deselve eigenaers van een huijs, bruijcker Christiaen Vermaeck f 1-5-:

De Heeren van der Giessen, eigenaers, ende bruijckers van een huijs f 3-:-: (Huis Luxemburg, zie afb.3. Eerst woont hier Hendrik Hamel van 1695 tot zijn dood in 1729. Dan wordt zijn zoon Philips eigenaar tot diens dood in 1757).

De Heer Jesero, den de Jongh, eigenaer van een huijs, bruijcker de Jood op Overkerck f 2-10-:

Juffen Cambier, eigenaers, ende bruijckers van haer huijs op de steenplaets f 4-:-: (Goed ten Bosch, naast Overkerck).

Deselve eigenaers van een huijs, bruijcker Cornelis Willemsz Duijn f 1-5-:

Deselve eigenaers van een huijs, bruijcker Hendrick de Vries f :-15-:

Dezelve noch eigenaers van een huijs, bruijcker Juff Hodschou f 2-10-:

De Heer van Oostweert, eigenaar, ende bruijcker van een huijs f 4-:-: (Huis Vechtenstein, Frederik Philip d'Orville was eigenaar van 1709 tot zijn dood in 1729).

bedragende te samen f 266-5-:

Aldus uijtgeset, ende omgeslaegen bij schout ende scheepenen tot Maerssen ten overstaen van de ondergeschreevene gecommiteerde Geerfdens monterende dese settinge de somme van twee hondert ses en sestigh guldens, vijff stuivers, dewelcke bij den schout sullen worden geint, ende ontfangen, omme daer uijt het jaerlijx klepgelt te voldoen, ende het overschot op dorpslasten te brengen, wordende den schout bij dezen geauthoriseert, omme de onwillige betaelders, des needs sijnde te executeren Actum Maerssen den 12 en December 1724 ende was onderteeckent, J:Steehouwer, J:Baack. Lodewijck Verschooff.

J:v:Eck. Abraham Barrewout. P:W: van der Giessen.

Willem van Driel. Jan van den Heuvel. onderstond mij present ende geteeckent N:Vonck secretaris

De Gedeputeerden van de staten 's lants van Utrecht gehooft het rapport van de Heeren van Nellesteijn, ende andere haer Ed: Mog: Gecommitteerden, approberen dese settinge, ofte ordre, ende reglement bij provisie, onvermindert een iders goet recht.

Gedaen t'Utrecht desen 2 en febrj 1725.

Noten:

HUA, Staten van Utrecht, toegang 233, inv. nr. 349-60. 'Registers van acten, commissien, en instructien van de jaren 1724 en 1725, folio 236.

Toestemming.

Eigenaren van onroerende goederen.

LOSSE VERKOOP PERIODIEKEN

Het is mogelijk, zolang de voorraad strekt, nog periodieken aan te schaffen als u uw series wilt completeren of uitbreiden.

De prijzen voor losse nummers in de verschillende jaargangen zijn:

Jaargang 31, 2004,	€ 3,00	Jaargang 20 t/m 25,	€ 1,00
Jaargang 26 t/m/ 30,	€ 2,00	Jaargang 1 t/m 19,	€ 0,50

Sets van 4 stuks, een hele jaargang: 20 t/m 25 € 2,50 en 1 t/m 19 € 1,50

De Langegracht te Maarssen

deel 17

Het pand nummer 36 heeft een kroonlijst en een dakkapel met vleugelstukken. Over de gehele begane grond is een eind 19e eeuwse houten sierpui in neo-rennaissance stijl geplaatst. Boven de deur bevindt zich een halfrond fronton, waarin fraaie decoraties zijn aangebracht. Op de tegels leest men dat de bewoner een confiseur, een patissier en cuisinier was.

Dat klopte want bijna honderdttwintig jaar lang oefenden banketbakkers in dit pand hun beroep uit.

Afb. 1 en 2. Links het pand in $\pm$ 1900. Waarschijnlijk staat mevrouw Neeltje van Doorn, in een lange jasshort voor de zaak. Let ook op de reclame van Van Houtens Cacao. Rechts dezelfde winkel in 1966. Nu is Leonardus Papôt de eigenaar. De zonneschermen onttrekken de gevelversiering geheel aan het gezicht en de onderkant van de pui is duidelijk gemoderniseerd.

In 1849 woonde op het toenmalig adres 'aan de Vecht 172' Wormert J. van Willigenburg, een veertigjarige banketbakker, gehuwd met Adriana G. Hoefman. Wormert had diverse knechts in de leer, zo ook ene Jacob van Arkel, uit Loenen, die hier vanaf 22 april 1861, op zevenentwintigjarige leeftijd, de fijne kneepjes van het banketbakkersvak kwam leren. Hij vond zichzelf al zeer gauw volleerd, want zeven maanden later begon hij op de Langegracht 34 samen met zijn vrouw Evertje Donker en een knecht, zijn eigen bakkerij.

De volgende bewoner van nummer 36 staat bij de gemeente Maarssen in de boeken als Cornelis van Doorn, banketbakker. Hij vestigde zich hier op 15 juni 1886. Hieruit zou je kunnen concluderen dat Wormert van Willigenburg zijn beroep van 1849 tot 1886 in dit pand heeft uitgeoefend. Maar, reeds op 4 november 1875 verzoekt Cornelis van Doorn de gemeente Maarssen of hij de inrichting van zijn bakkerij mag veranderen. In de verbouwingstekening met omschrijving staat vermeld dat Cornelis te Nieuwersluis woonde. Hij kwam dus pas na tien jaar achter boven de zaak in Maarssen wonen. De verbouwing betrof voornamelijk de verplaatsing van de oven en een uitbreiding van de bakkerij. Maar het is heel goed mogelijk dat hij ook de bedenker is van de fraaie Franse tekst op de tegels. Als cuisinier bereidde Cornelis samen met zijn vrouw Neeltje Nootboom complete diners voor de notabelen van het dorp, een traiteur zou men tegenwoordig zeggen. Zo was hij of misschien wel zijn zoon gezien het Jr. op het menu, ook in de weer voor het huwelijksfeest van dokter A.M. Venker met mejuffrouw K. Plomp, zie afbeelding. Dat het om een huwelijk van een vooraanstaande familie ging, blijkt wel uit het feit dat de litho voor deze menukaart speciaal voor de gelegenheid is ontworpen door de bekende Utrechtse kunstenaar Joh. A. Moesman.

Na de familie Van Doorn vestigde zich op 25 januari 1930 de bekende banketbakker Huibert G. Willms uit Rijsenburg in het pand tesamen met zijn kersverse bruid, Jannetje Hogewoning. De huwelijksplechtigheid had op 23 januari 1930 plaatsgevonden.

Cornelis van Doorn heeft dan vierenvestig jaar als zelfstandig ondernemer zijn beroep hier uitgeoefend. Volgens een oude advertentie had ook Willms een kokerij en leverde uitsluitend de betere kwaliteit. Op 28 augustus 1961 hield bakker Willms het voor gezien en vestigde zich als rentenier in de M.H. Trompstraat 6. Hij werd opgevolgd door Leonardus Papôt, patissier uit Warmond, die echter al weer op 27 november 1967 naar Rotterdam vertrok.

Dit betekende het einde van het banketbakkers-tijdperk op nummer 36. Op 16 januari 1968 opende het Chinese restaurant van de familie Fung haar deuren. Na veertien jaar gevolgt door

een Grieks restaurant. Tot nu toe hebben hier diverse Griekse families gewerkt en gewoond. Tot op de dag van vandaag kan men in deze voormalige banketbakkerij genieten van een heerlijke Griekse maaltijd.

C.W.P. Bloemendaal

Van de heer Steegstra kregen wij een aanvulling op de Langegracht, deel 16. De grootvader van deze heer begon al op 22 november 1922 een schilders/behangersbedrijf aan de Parkweg 25 in Maarssen. Dus nog een bedrijf dat evenals Siero al heel lang in Maarssen is gevestigd.

Geneesheren uit de vorige eeuw (10 en slot)

Aan de Zandweg waar dokter 't Hoen ten gevolge van een ernstige ziekte zijn einde voelt naderen, wordt de praktijk waargenomen door dokter Friso Bosman. Hij is nog maar kort uit Indonesië teruggekeerd met zijn gezin en mede door bemiddeling van zijn broer ir. Paul Bosman' in Maarssen aan de Binnenweg komen wonen. Zal hij de praktijk overnemen? Maar nee, dokter Bosman kiest voor een specialisatie in interne geneeskunde. Jammer want de patiënten beginnen de vriendelijke en zacht-aardige dokter te waarderen. Contacten met een andere kandidaat - dokter 't Hoen is inmiddels overleden - worden gezocht en gevonden. Dokter R.L. Cornelissen, nog maar een paar jaar afgestudeerd zal de huisartsenpraktijk voortzetten. Hetta 't Hoen-Hartog met haar vier kinderen verhuist naar de Stationsweg en een echtpaar met twee jonge kinderen neemt z'n intrek in het doktershuis aan de Zandweg. Het is 1948. Naast de artsen Eyma, Hoekstra en De Mol maakt nu collega Cornelissen het dokterskwartet compleet.

Reinout Leonardo Cornelissen wordt de Blindjoe, een plaats op het eiland Banka bij Sumatra², in het voormalige Nederlands Oost-Indië geboren op 12-7-1918, waar zijn vader - als ingenieur werkzaam bij de tinmijnen - in de omgeving gekend en geraadpleegd wordt om zijn 'magische krachten'. Erdo, zoals de zoon genoemd wordt, groeit op in het vooroorlogse geprivilegieerde milieu waar de Blanda³ de lakens uitdeelt. In 1932 gaat Erdo met zijn zus naar Nederland en kiest hij, na het gymnasium, voor de studie geneeskunde in Utrecht. Roeping, zegt zijn dochter. Van moederskant zijn er artsen in de familie. Mogelijk heeft dat mede zijn keuze bepaald. Erdo heeft een helder verstand maar door de oorlogsjaren, die gedeeltelijk ondergronds worden doorgebracht in Vaassen op de Veluwe, waar hij werkzaam is in een huisartsenpraktijk, krijgt hij pas na de oorlog in Utrecht zijn doktersbul uitgereikt. Een aantal jaren is hij assistent op de afdeling psychiatrie van het Leids Academisch Ziekenhuis, bij professor Bastiaans, die later bekendheid zal krijgen met zijn LSD-behandeling van oorlogsslachtoffers. Het gaat allemaal vlot. Erdo is dan al getrouwd (1943) met Meetje (Mary) Engelhard (geb. 1921), die dan een aantal jaren Nederlands heeft gestudeerd en dochter is van een psychiater. En dan volgt vanuit de Domstad - de motorfiets is het eerste vervoermiddel - de vestiging in het doktershuis aan de Zandweg in Maarssen in mei 1948. Ze kennen het dorp niet. Maar het Vechtwater voor hun huis stroomt ook door Utrecht en het Merwedekanaal doorsnijdt eveneens hun oude academiestad. Ach, niet be-

langrijk natuurlijk, maar wel symbolisch. Het verleden heeft een stroom naar het heden. Erdo is daar gevoelig voor. Zijn Indische achtergrond - de Stille Kracht, die soms duistere webben spant - heeft er misschien wel mee te maken. Hoe dan ook, in zijn werk als huisdokter wil hij graag verbanden leggen. Nee niet het gaasje om de wond te bedekken, maar helder krijgen wat de oorzaak is van die wond.

Je hebt pijn in je knie betekent . . . je hebt moeite met de volgende stap in je leven . . . je blokkeert jezelf en dat is iets wat je van jongsaf geleerd hebt bij problemen . . . jezelf vastzetten . . . oude angsten . . .

De indringende blik, de soms wat suggestieve vragen . . . de patiënt wordt er door gevangen en raakt in de ban. Het zijn speciaal vrouwelijke patiënten die onder zijn bekoring raken, maar ook mannen weet hij te binden. Je hebt de navelstreng nog niet doorgeknipt, je zit nog vast aan je moeder . . . rugpijn, dan drukt er teveel op, je vader zit boven op je . . . hartzeer, kwetsuren uit je jeugd hebben zich daar vastgezet, dat voel je nu. Een aantal patiënten is gevoelig voor deze benadering. Natuurlijk sommigen ook niet. Kom je met voetklachten en dan gaat je dokter vragen of je wel genoeg aandacht krijgt van je partner en blijft dan daarover door vragen . . . dat kan - begrijpelijk - irritatie veroorzaken! Nog een voorbeeld van verkeerde inschatting. Een patiënte heeft een miskraam gehad en toont haar verdriet. Je wilde dat kind toch niet . . . is het commentaar, daarom kreeg je die miskraam. Natuurlijk is het een langzame maar wel zekere ontwikkeling van Erdo

Afb. 1. Dokter Cornelissen bewondert de zojuist geboren baby Botma, 1956.

Cornelissen die tot deze benaderingswijze leidt. Pas in Maarssen zijn het andere zaken die zijn aandacht vergen. Een grote praktijk groot houden, zijn naam bekendheid geven, de sociale contacten met zorg opbouwen. Aandacht voor Meetje en dan de vier kinderen, die het gezin gaat tellen, de jongste wordt in 1954 geboren. Huis en tuin zijn minder belangrijk. Leende en tochtende gootsteenkastjes worden met gepropte specialistenbrieven gestopt. Tijd vrij maken voor concert, film en schouwburg en als het enigszins mogelijk is tennissen. Meetje, zijn vrouw jong, fris en vrolijk staat hem enthousiast bij in zijn streven - eierzucht is Erdo niet vreemd - om de gewenste positie in het dorp te veroveren. Een van de vele talenten van Erdo is het snel aanvoelen wat er speelt. Komt hij een visite brengen - het hoofd is nauwelijks in de deuropening - dan is het . . . oh, ik zie het al . . . en dan volgt een meestal juiste inschatting van wat de zieke mankeert. Zonder nader onderzoek is de diagnose al op het eerste gezicht gesteld en krijgen oorzaak en gevolg hun plek. Ook op het spreekuur kan het snel gaan. Ik zal het breed behandelen . . . klinkt het dan. Het is de tijd van de breed-spectrum antibiotica. De assistente verstrekt vanuit

de huisartsenapotheek de voorgeschreven medicijnen. De patiënt gaat voldaan met een paar capsules naar huis. Wie volgt . . . Ook nieuwe diagnoses rollen over de tafel. Nee, geen bronchitis, je hebt een bronchiolitis . . . een ontsteking van de kleinere bronchien. Bronchiolitis, hmm. Dokter Cornelissen weet het direct . . . de mare gaat door het dorp. Het is mond-op-mond reclame en de praktijk neemt duidelijk in grootte toe. Niet altijd tot genoegen van de collega's. Een doktersvrouw, die het niet kan verkroppen dat er alweer afschrijvingen zijn, verklaart het door Erdo zijn sex-appeal. Inderdaad heeft hij een zekere aantrekkingskracht voor vrouwelijke patiënten. En aangezien de huismoeders vaak de artsenkeuze bepalen is het logisch dat Erdo een groot patiëntenbestand krijgt. Gelukkig dat zijn vlotte wijze van werken het hem mogelijk maakt aan elke hulpvraag te voldoen. En meer zelfs. Ook van verre komen er patiënten. De 'Psychiater van Maarssen', noemt een mevrouw van buiten hem. Ze komt in de Wolfshoek⁴ logeren om tweemaal in een weekend therapeutische gesprekken met hem te hebben. En zo zijn er meer cliënten die in een reeks van indringende contacten een sterke binding met hun hulpgever ont-

Afb.2. Erdo en Meetje Cornelissen rond 1960.

wikkelen. Het is een van Erdo's vele talenten. Trauma's uit het verleden, met nu bijvoorbeeld lusteloosheid, onrust, slapeloosheid of hartzeer als gevolg, worden 'geduid' en de patiënt krijgt wat mee, een amulet in de vorm van een pasfoto van Erdo of een ander aandenken. De Stille Kracht. Het gevolg is nogal eens een afhankelijkheidsrelatie. Vooral voor een aantal patiëntes wordt een regelmatig onderhoud met hun heilbrenger onmisbaar. Het is de vraag of dokter Cornelissen zich dat bewust is geweest. Feit is dat hij naar de ogen wordt gezien en dat hij ook terugkijkt. Vluchtig weliswaar, maar toch.

Greet Hofmans, gebedsgenezers onder meer aan het hof, heeft zijn bijzondere belangstelling. Regelmatig volgt hij bijeenkomsten op het Oude Loo in Apeldoorn, waar ook koningin Juliana tot de intimi behoort. Hier krijgt hij bevestigd wat hij zelf al eerder ervaren heeft. De Stille Kracht, het richten van (kosmische?) energieën op de patiënt. Een meditatief gebed en een lichte trance-toestand vergroten de ontvankelijkheid van de hulpvrager. Erdo weet het met succes toe te passen in zijn werk en verwijst ook actief naar de gebedsgenezers (1959-1960).

In het dorp Maarssen, kleinschalig nog, met een duidelijke upperten - de sociale elite - is het zo dat als je 'erbij wil horen', dat je dan dokter Cornelissen als huisarts kiest. Hem bij de voornaam aanspreken (tegenwoordig min of meer gebruikelijk) en tegenover derden het hebben over 'Erdo' wordt voor sommigen begerenswaardig.

Misbruik wordt natuurlijk niet gestraft, maar komt voor, zoals een collega meermalen bemerkt. Het tekent de sfeer.

Los van dit alles, Erdo Cornelissen is ongetwijfeld een begaafd iemand. Zijn talent voor helderzien is al genoemd. Muziek, als jongen droomt hij een concert. Ik kon geen muziekschrift hanteren, vertelt bij later, anders . . . Hij heeft een vlotte hand van schrijven, getuige meerdere zeer leesbare en heldere artikelen over psychotherapeutische benaderingswijzen. Hij krijgt het voor elkaar om naast zijn werk ook nog een proefschrift te schrijven. Hij verdient het eervolle Dr. (1956) voor zijn naam met een onderzoek in zijn eigen praktijk naar het verband van galblaaslijden bij vrouwelijke patiënten en hun karakterstructuur. Een bijzondere prestatie!

Meetje zijn vrouw met haar enthousiaste glimlach blijft bij dit alles voortdurend in de schaduw staan van haar succesvolle echtgenoot. Wanneer de kinderen de deur uit zijn en de uitstekende apothekers-assistente Ineke van Beest⁵ ook als achterwacht de boodschappen en de telefoon verzorgt, zijn er, naast natuurlijk de sociale contacten, geen duidelijke taken meer voor Meetje Cornelissen. Hoeervaart zij de kring van bewonderaars rond haar echtvriend.

Betreurenswaardig feit is dat in het dorp hardnekkige geruchten de ronde doen dat Meetje en haar man uit elkaar groeien. Er zouden scheidingsplannen zijn, want er dient zich een geliefde aan bij Erdo. Het tegendeel is waar. Erdo en Meetje besluiten tot de aankoop van een buitenhuis vlak aan de Waal, met de bedoeling daar te zijner tijd samen te gaan wonen. Maar helaas nog geen jaar later wordt Meetje ongeneeslijk ziek. In juni 1971 wordt ze in stilte gecremeerd. Thuis wordt - op haar wens - voor de intimi een afscheidsritueel gehouden. Haar man blijft onthand achter.

In de volgende maanden gaat er veel veranderen. Het gonst van de geruchten. Wie wordt de nieuwe mevrouw Cornelissen. Er zijn er velen die dat diep in hun hart hopen. Maar een kan de gelukkige zijn. Dat is een veel jongere oud-patiënte die hij op de Greet Hofmans bijeenkomsten beter heeft leren kennen. Onder de afvallers zijn er die een wanhoopsdaad begaan, althans een poging daartoe. Voor een patiënte wordt het leven echt zinloos als ook nog blijkt dat haar dokter zal vertrekken.

Een schokkend gebeuren. Inderdaad besluit Erdo Cornelissen Maarssen te verlaten. In de art-

senkring wordt Erdo zijn aankondiging van een opvolger in de persoon van dokter Van den Brand zonder commentaar aangehoord. In een wat kille sfeer worden handen geschud. Ook zijn patiënten kunnen afscheid nemen. Dat is op 14 januari 1972. Assistente Ineke van Beest zorgt voor een afscheidscomité. Er wordt geld ingezameld voor een reis naar Erdo zijn geboorteland Indonesië. Voor Ineke is er een - verdiende - gouden halsketting. Comité-voorzitter Harry Gielen, de antiquair die Huis ten Bosch bewoont, zwaait de vertrekkende dokter alle lof toe. Had hij 3400 patiënten . . . in werkelijkheid waren het er wel 6000, zegt hij onder meer . . . aldus het verslag in de VAR. Hoe kan dat nou . . . vraagt naderhand een patiënt aan z'n eigen huisdokter (in 1972 telde Maarssen ±12.000 inwoners met vijf huisartsen). Wij hadden dus niet veel te doen natuurlijk . . . is het wat lachende antwoord.

De geruchtenmachine draait volop en de naweën zijn voor de zittende huisartsen nog lang merkbaar. Nog enige weken melden huilende - en overstuur zijnde vrouwen zich bij een collega. Ik moet dokter Cornelissen spreken . . . het moet, al is het maar even . . . klinkt het. Oh dat kan, is bij een van hen het laconieke antwoord. Kijk, hier is zijn telefoonnummer in IJsland . . . daar is hij nu. Een fictief nummer met heel veel

cijfers wordt overhandigd. Tja.

Erdo Cornelissen hertrouwt met Sieta van Hoorn in 1972. Ze krijgen een zoon. Er komt een nieuwe werkkring bij het GAK⁹ in Amsterdam, verzekeringsgeneeskundig werk op de afdeling psychiatrie. Wat er in de menselijke geest omgaat blijft Erdo boeien. Het huiselijke geluk duurt helaas maar een tiental jaren. Een tweede hartaanval (1985) wordt voor hem fataal. Hij is dan ruim zesenzestig jaar oud. In Maarssen zorgt het bericht van zijn overlijden voor een lichte commotie. Nog geen tien jaar daarna weet een oud-patiënte, destijds behorende tot de kring van intimi, niet meer op zijn naam te komen. Hoe heette die dokter toch alweer . . . hij woonde op de Zandweg . . . Roem is tijdelijk en verbleekt snel.

De Vecht, al eeuwen Maarssens zilveren stroom heeft ooit Erdo zijn glanzende doktersauto, een Citroën DS, tot tijdelijke parkeerplaats gediend. Losgeschoten uit de koppeling en niet op de handrem gleed de wagen de oprit bij de dokterswoning af en verdween in het water. Een kortduurende heftige deining, nog een rimpeling en daarna vloeide de rivier verder, alsof er niets was gebeurd.

Auke Hoekstra

Noten:

1. Directeur van de Tropic, destijds een verffabriek aan de Westkanaaldijk.
2. In die tijd Banka en Biliton geheten.
3. Blanda betekent blanke man.
4. De Wolfshoek, in de tijd van dokter Cornelissen een tehuis voor ouderen aan de Stationsweg/hoek Straatweg, nu afgebroken.
5. Ineke van Beest (1929-1995) is vanaf 1962 de apothekers-assistente.
6. Gemeentelijk Administratie Kantoor, waar in het kader van de Ziektewet controles worden verricht.

Het jaar 1984 in Maarssen

Een willekeurige greep uit de artikelen uit dag- en weekbladen samengebracht in mappen door de werkgroep documentatie*

Januari. De gemeentelijke nieuwjaarsreceptie werd verstoord door stinkbommetjes. Terwijl de mensen in de rij stonden om burgemeester Waverijn en zijn vrouw de hand te drukken was er een grapjas die in de trouwzaal van Goudestein een stinkbommetje gooidde. Bij de algemene beschouwingen komt naar voren dat alle overheidskortingen moeten worden doorberekend en de subsidies worden bevroren. Het huisvuil ophalen wordt geprivatiseerd. Dat zal grote bezuinigingen opleveren. Ook bejaarden moeten het volle tarief gaan betalen. PvdA en PPR breken een lans voor de emancipatie: In deze tijd van crisis mag het emancipatiebeleid daar niet onder lijden. Er wordt een sociaal rechercheur benoemt voor het opsporen van fraude bij sociale voorzieningen. De politie van Maarssen krijgt een nieuw uniform. In de gemeente worden vijf infoborden met plattegronden geplaatst. De tweede fase van Bisonspoor is bijna klaar. Dokter Aelvoet vertrekt bij Gezondheidscentrum Boomstede en wordt opgevolgd door dokter Damme. Mevrouw Feijten vertrekt voor de tiende keer met een konvooi hulpgoederen naar Polen. Werkelozen project Eldorado start met muziek, sport en klussen.

Februari. Op 1 februari wordt het VVV kantoor van het gemeentehuis naar boekhandel 'Kompas' verplaatst (de huidige Bruna winkel). Wethouder Peter Rombouts PvdA, wordt opgevolgd door Joop Verdonk. Fietsen en brommers worden wegens overlast door de politie verwijderd bij Bisonspoor. In de Maarssenbroekse wijken wordt de 30 kilometerzone ingevoerd. Het tijdelijk postkantoor in Boomstede sluit. Juffrouw Houtman verlaat na vijfenveertig jaar haar kleuterklas. Het lager onderwijs in het dorp moet inkrimpen. Bij het C.N.S. wordt besloten tot een fusie tussen de S.Lohmanschool, de Groen van Prinstererschool en de Ds. Sandersschool. De jhr. Mr. A.F. de Savomin Lohmanschool gaat verdwijnen. Veel ouders zijn het er niet mee eens. Het gebouw van de Bestuursacademie in Bisonspoor wordt ingebruik genomen. Hans Boerkamp wordt geïnstalleerd als Pastor van de Verrijzenis gemeenschap.

Maart. In 't Zand wordt een discussie-avond gehouden door de Maarssense afdeling van D'66 over het basisinkomen. Iedereen met of zonder baan zou een basisinkomen van staatswege moeten ontvangen. Het veerpontje over het Amsterdam-Rijnkanaal, van ACF naar UTD en vice versa, wordt, wegens geldgebrek, door de gemeente Utrecht opgeheven. De gemeente stelt f. 22.000 ter beschikking om een kinderboerderij in Maarssenbroek te stichten. Ook wordt er f. 4000,- voor culturele activiteiten in het kleuter- en lager onderwijs uitgetrokken. Mevrouw G. Plomp-Vlaming krijgt het Verzetsherdenkingskruis uitgereikt. Op het terrein van de kwekerij van Van Vredendaal achter de Kerkweg zullen woningen worden gebouwd (de Verdilaan). Mobil Oil zoekt naar gas in de Maarssense bodem. Het natuurgebied loopt nog geen gevaar. Na overname door Casema zullen er meer programma's op de kabel komen. De voormalige autosloperij en spuiters van de gebroeders Van Breukelen aan de Bolensteinsestraat naast kapper Verkroost wordt gesloopt. In Café Het Schippertje wordt nu ook het populaire dartspel beoefend.

April. Op 6 april wordt het 25-jarig ambtsjubileum van de heer Q. Waverijn, burgemeester van Maarssen, gevierd. De fractievoorzitter van de VVD, de heer W. Boerman, verlaat wegens verhuizing de fractie. Bijna een kwart van de leden van de Maarssense Vrijwillige Brandweer heeft een duikbrevet. De PTT reorganiseert de bestelling van de post. Postkantoor Breukelen resorteert nu onder Maarssen. Indien de raad ermee akkoord gaat wordt Oud-Zuilen aangesloten op de Utrechtse riolering. De voliëre in park Goudestein wordt gered doordat o.a. de fa. Timmer de verzorging van de vogels op zich wil nemen. De bibliotheek in het dorp is een paar dagen gesloten wegens automatisering. De bezuinigingen op de tandheelkunde zijn erg kortzichtig, kopt de Vechtstroom. Dominee J.P. Koning neemt

afscheid van de Maarssense Gereformeerde gemeente. Op zaterdag 6 en zondag 7 april gaat het lokale filmfestival in 't Zand, wegens gebrek aan belangstelling, niet door. De Boemerang in Tienhoven sluit wegens ongeregelde huren vijf weken eerder. Maar ook, het koninginfeest in Tienhoven, met de bekende optocht, is weer heel bijzonder. De FAM-stofzuigerfabriek (gevestigd op Cromwijck) krijgt van de Raad van State toestemming om uit te breiden.

Mei. Femke de Boer is de tienduizendste bezoeker aan de waterglijbaan in het recreatiebad Bisonspoor. Ilegale bouwactiviteiten zijn nauwelijks aan te pakken, kopt de Brug op 15 mei. Bij een sprekebeurt voor het CDA in 't Zand geeft staatssecretaris Van Zeil aan dat het bezuinigingsbeleid de komende jaren moet worden voortgezet. De aanbeveling uit een onderzoek in opdracht van de provincie luidt *'Vorrang sociale woningbouw in kernen'*. De nieuwbakken wethouden Verdonk slaat zijn eerste paal voor de bouw van een scholencomplex in Valkenkamp/Zwanenkamp. Studio Koppelman vestigt zich in het geheel gerestaureerde kerkgebouwje naast Richmond aan de Kerkweg. De jeugdwerkeloosheid is bijzonder groot. Er komt een baanlozenproject dat resultaat is van de samenwerking van bedrijfsleven en gemeente. Scouting Maarssen heeft nog steeds geen onderkomen. Wijkcentrum de Eendenkooi functioneert niet meer als wijkcentrum, maar meer als zalenverhuurbedrijf. De eerste paal voor de nieuw basisschool in Tienhoven gaat de grond in. Het wordt een gecombineerde school voor protestants-christelijk- en openbaar onderwijs. TV-ontvangst via kabel wordt aanmerkelijk duurder. De sporthal Bisonsport wordt niet geschikt bevonden voor opnamen van de TV-show van Ivo Niehe. Wijkgezondheidscentrum Boomstede bestaat tien jaar.

Juni. De gemeentelijke dienst Welzijnsbevordering verhuist naar de Doornburgerschool, die leeg staat. Maarssen-2000 raadslid H. Terhaag maakt plaats voor N. van Kooten. Na acht jaar touwtrekken wordt besloten dat de woonboten aan het terrein van de ACF kunnen blijven liggen. Behoeftonderzoek wijst uit dat een lokale omroep hartelijk welkom zou zijn. Er zijn klachten over discriminatie van gekleurde groeperingen in winkelcentrum Bisonspoor. De opkomst in Maarssen voor de Europese verkiezingen is 52%. Een werkgroep gaat proberen vandalisme te voorkomen. De heer S. Swane volgt de heer J. Teuben op als wethouder voor de VVD. Hotel De Harmonie aan de Kerkweg wordt gesloopt. Er zal een nieuw complex komen met 3000m² kantoorruimte, 500m² winkelruimte en 42 appartementen en onder het gebouw een parkeerkelder! De Stichting Kinderboerderij Maarssenbroek ontvangt f.8000,- van Jantje Beton. Juffrouw Wilhelmine Steenbergen neemt afscheid van de Jan Geerteschool om plaats te maken voor een werkeloze, jongere collega. Op het Niftarlake College is het eerste jaar burgerinformatica afgesloten. In het derde leerjaar wordt één lesuur per week gewerkt aan de computer. De Koningin Emmaschool in Oud-Zuilen groeit. In Huize Maria Dommer wordt het midzomernachtfeest gevierd. 80% van de bewoners neemt deel aan het feest dat van 16.00- tot 20.00 uur duurt. Het Hervormd verenigingsgebouw Het Trefpunt bestaat 12 juni vijftientig jaar. In de Esso Museumreeks is het boekje 'Een rebelle aan de Vecht' verschenen. Esso schenkt ter ere hiervan f.10.000,- aan de Stichting Restauratie Slot Zuilen. De pas opgerichte Kunstkring Maarssen heeft haar eerste expositie in 't Zand. Dit jaar begon en eindigde de Avondvierdaagse met regen.

Juli. Op 1 juli wordt voor de zevende keer de fotofietspuzzeltocht gehouden. Gedeputeerde Staten van Utrecht wijst de polder Broeckland en de polder Vreedeoord aan voor woningbouw. In juli en augustus gaan twee stagiaires van de Universiteit van Utrecht (studierichting kunstgeschiedenis) alle monumenten en andere waardevolle objecten inventariseren. De totale verbindingssystemen van de gemeente-politie wordt door een blikseminslag vernield. Langzaam maar zeker krijgt het geluidsscherm langs de A2 ter hoogte van Maarssenbroek gestalte. De gemeente heeft plannen de Lange-gracht autovrij te maken! Piet Kooistra, smid en fietsenmaker: *Als mijn werk te zwaar wordt blijft het nog altijd mijn hobby* (De Vechtstroom, 18 juli). Surséance van betaling aangevraagd, werknemers FAM stofzuigerfabriek naar huis gestuurd. Leden van de paraclub Icarus uit Hilversum houden hun traditionele springwedstrijd boven de Maarsseveense plassen.

Augustus. Boekhandel Kompas stopt met het VVV kantoor, want de medewerkers raken overbelast. Ook de onheuze behandeling van het personeel door vragenstellers aan de telefoon is een tegenval-

ler. Goudestein wordt na een bommelding ontruimd. Bloemstede viert tienjarig bestaan met buurtfeest. De rollaag aan de kade van de Herengracht wordt vernieuwd. De brugwachters van Maarssen laten soms meer dan 250 boten per dag door. De eerste paal voor de kinderboerderij in Maarssenbroek gaat de grond in. Op 31 augustus vierten de scholen in Bloemstede hun tienjarig bestaan. Het theaterprogramma van 't Zand voor het nieuw seizoen vermeldt o.a. een optreden van Peter Faber en Joep van 't Hek. Op 9 augustus vindt traditiegetrouw de geitenkeuring plaats van de fokvereniging Maarssen en omstreken. Op 4 augustus viert toneelgroep Kunst en Strijd haar 55-jarig jubileum met een rommelmarkt en een middeleeuws wagenspel. De nieuwe locatie van de Maarssense Hockeyvereniging op het nieuwe sportterrein in Zandweg-Oostwaard wordt officieus in gebruik genomen. Dankzij nog een aantal mooie dagen in augustus haalt recreatieoord de Maarsseveense Plassen toch nog de 100.000 bezoekers.

September. Er komen steeds meer mogelijkheden voor deeltijdarbeid bij de gemeente Maarssen. Het streven is 10% van de functies in deeltijd te laten vervullen. In het ontwerpplan van de gemeente staat dat de Breedstraat in de toekomst voetgangersgebied zal worden. CDA-raadslid de heer Dijkster wil dat de kerken meer worden betrokken bij het welzijnswerk. Kerken zouden een ondersteunende rol kunnen vervullen bij het Opbouwwerk, waarin bezuinigingen moeten worden doorgevoerd. In de Friezenbuurt, die al langer dan 50 jaar bestaat wordt het eerste buurtfeest gevierd. Het college wil een blauwe parkeerzone rond Bisonspoor. De TV-mast aan de Machinekade wordt, dankzij de kabeltelevisie, neergehaald. De sloop van de Burg. de Ruiterschool en de oude Juliana-Mavo aan de Piet Heinstraat is in volle gang. Er zijn totaal 1300 deelnemers aan 103 cursussen bij het Cursusproject. Een nieuw verschijnsel in Maarssen opent haar deuren, kringloopwinkel De Sirkel. Wijkcentrum 't Schuurtje in Spechtenkamp viert haar eerste lustrum. Het afscheid, om gezondheidsredenen, van wethouder Teuben trekt veel bezoekers. Theo Schouten is druk bezig met het verzamelen van de scheld- en bijnamen die nog bekend zijn bij de inwoners van Tienhoven-Maarsseveen. Het comité van het vrouwenhuis vindt dat er niet genoeg naar vrouwen wordt geluisterd in de samenleving. Voor de vijfentwintigste keer heeft de Volharding de Wielerronde van Maarssen georganiseerd.

Oktober. Een raadsmeerderheid steunt standpunt van het college dat de gemeente niets kan doen voor inkomens van burgers. Ouderen vormen een vergeten groep van woningzoekenden. CDA pleit voor serviceflats en kleinere woningen voor 50-plussers. Het scheve huisje aan de Klokjeslaan 117 zal worden afgebroken, nu de bejaarde bewoonster is overleden. Het nieuwe postkantoor in Bisonspoor wordt door burgemeester Waverijn geopend. In Tienhoven komt een einde aan het postkantoor dat is gevestigd in het huis van de familie Van Eijk aan de Laan van Niftarlake. Er zal een rijdend postkantoor voor in de plaats komen. De Rientjes MAVO, sinds kort gevestigd in Maarssenbroek, bestaat dertig jaar. De HKM doet archeologisch onderzoek op de plek waar de Burg. de Ruiterschool is afgebroken. Het gemengd koor Hoquentus uit Maarssenbroek bestaat tien jaar. 't Zand biedt in het komend seizoen een aantrekkelijk kinderprogramma. Volgens de heer Jaap Verkroost, verkennerleider en groepsvoorzitter van de Jan Campertgroep groeit de groep in Maarssen de laatste jaren niet meer. Mede doordat in Maarssenbroek een eigen scoutinggroep is gestart. Gymnastiekvereniging GEMS viert 35-jarig bestaan.

November. De algemene beschouwingen worden door de fracties van de verschillende partijen bekritiseerd. Er zou een begrotingsoverschot zijn! Alleen Maarssen 2000 heeft al honderdtien vragen over zeventien verschillende onderwerpen. De sloop van de oude Juliana MAVO aan de Piet Heinstraat gaat niet snel genoeg er ontstaan levensgevaarlijke situaties. Een bijkomend probleem is de verontreinigde grond onder het gebouw. De Juliana MAVO is nu gevestigd in het gebouw aan de Bolensteinsestraat, waar eerst de Rientjes MAVO gevestigd was. De Sociale dienst van Maarssen kan de cliëntenstroom nauwelijks verwerken. De heer Cor de Vries (CDA) is tien jaar wethouder in de gemeente Maarssen. Slot Zuylen is voor het publiek gesloten vanwege een opknapbeurt. De palen voor de woningen in de Breedstraat op de plaats van de De Ruiterschool is begonnen. De eerste paal voor eenenzestig koopwoningen in Zwanenkamp gaat de grond in. De gemeentepolitie controleert brommers en fietsen op verlichting. De geluidsinstallatie van de Boemerang in Tienhoven wordt ge-

stolen. De brandweer Maarsseveen-Tienhoven neemt de uitbreiding van de garage met een instructielokaal en een nieuwe aanwagen in gebruik. De aanloopkosten voor een lokale radiozender bedragen f. 132.000,-. De wijkkrant van Maarssenbroek 'Het Citroentje' bestaat 10 jaar. Op 24 november arriveert Sint Nicolaas per boot in Maarssen. In Tienhoven wordt de C.P. Klapschool geopend. Op de reunie van de christelijke scholen in Maarsseveen-Tienhoven komen 540 mensen. Jongenshuis Vechtoever gaat na ruim veertig jaar sluiten. Er wordt een eerste steen gelegd voor de uitbreiding van bejaardenhuis 'De Wolfshoek'. Henk Westbroek slaat de eerste paal voor een nieuw gedeelte van Open Jongerencentrum Alcatraz.

December. Het beoogde begrotingsoverschot voor 1985 is al bijna weer verdwenen. Er komt geen extra personeel voor groenvoorziening, emancipatie en maatschappelijk werk. VVD Tweedekamerlid Loek Hermans houdt in Het Schippertje een spreekbeurt. Betalen voor het parkeren bij Bisonspoor gaat waarschijnlijk niet door. Men is bang dat de bezoekersaantallen dan zullen dalen. Een van de nieuwe schillemannen in de gemeente is gestopt met werken. De nieuwe schillemannen, in het leven geroepen om milieutechnische redenen, werken geheel voor eigen rekening en risico. Traditiegetrouw is er weer een kerstboomverbranding op 3 januari. Aan de Gageldijk wordt het verkeerde huis gesloopt. Het huis dat gesloopt diende te worden stond een kilometer verder op. De huren van de vrije sectorwoningen gaan wegens leegstand omlaag. Het boek 'Toestanden en gebeurtenissen uit de geschiedenis van Maarssen', geschreven door de oprichter van de HKM Drs. D. Dekker, komt uit. De burgemeester, die het voorwoord voor zijn rekening nam, neemt het eerste exemplaar in ontvangst. De streekmuziekschool Abraham Feijten hoeft uiteindelijk niet meer te bezuinigen. In vele kerken is een kerstzang en Amnesty organiseert een fakkeloptocht. Sociaal cultureel centrum 't Zand ontvangt jaarlijks zo'n 90.000 bezoekers. De bekende Maarssenaar Jan van Rijn sluit zijn tuincentrum aan de Straatweg.

Marja Hatzmann

* Voor leden liggen de knipselmappen ter inzage in onze bibliotheek.

Van het Museum Maarssen (5)

Soms maakt een kunstwerk de meest wonderlijke omzwervingen. En soms komt het na vele eeuwen van omzwervingen weer terug op de plaats waar het aan de reis begonnen is.

Jarenlang lag in het depot van het museum Swaensteyn in Voorburg een parelmoeren plaquette van de parelmoersnijder Jan Bernard Barckhuysen (ca. 1684 – 1760). De plaquette bevat een afbeelding van een buitenplaats aan de Vliet bij Voorburg. Althans, dat dacht men. In 1966 werd door een kenner van parelmoerkunst al aange- toond dat het hier niet om een buitenplaats aan de Vliet gaat, maar om een buitenplaats aan

de Vecht in de provincie Utrecht. De parelmoeren afbeelding is een exacte kopie van een ets uit De Zegepralende Vecht van D. Stoopendaal en C. Bruyn uit 1719 van het buiten Oostervecht bij Loenen. Oostervecht was gelegen ter hoogte van het huidige Terra Nova. Het huis werd rond 1836 afgebroken. Deze kennis omtrent de geschiedenis van het parelmoer reliëf raakte echter in de vergetelheid.

In het voorjaar 2003 werd de streekarchivaris in Loenen gebeld door de huidige conservator van het museum Swaensteyn. De problematiek rond het parelmoertje was weer boven komen drijven en men zocht naar een museum in Loenen waar de afbeelding beter tot zijn recht kon komen. Loenen heeft echter geen museum, maar Maarssen wel! De streekarchivaris verwees de conservator uit Voorburg naar de conservator van Museum Maarssen.

En zo gebeurde het dat nu in Museum Maarssen in een bescheiden hoekje in een vitrine een wonderschoon stukje Vechtlandschap te zien is, uitgevoerd in glanzend parelmoer. De afmeting is slechts 11,5 cm hoog en 15 cm breed. Volgens

de beschrijvingen in de literatuur is de plaquette rond 1750/1757 door Barckhuysen gemaakt, vermoedelijk in opdracht. Rond deze periode woonde op Oostervecht de doopsgezinde, Amsterdamse zijdehandelaar Pieter van der Mersch. Of hij de opdracht tot het maken van de plaquette heeft gegeven of dat een goede vriend hem het kleinood cadeau heeft gedaan, zal wel nooit opgehelderd worden. Maar dat de omzwervingen van het kunstwerk aan de Vecht begonnen, lijkt aannemelijk.

In het voorjaar 2004 wordt in de Vechtkroniek, een uitgave van de historische vereniging Loenen, dieper ingegaan op deze nieuwe aanwinst van Museum Maarssen.

Wilt u het parelmoertje 'live' bewonderen, dan bent u na de wintersluiting van Museum Maarssen vanaf 14 maart 2004 weer van harte welkom op woensdag, zaterdag en zondag van 13.00 tot 16.00 uur. Leden van de HKM hebben vrij entree.

Jaap Berghoef

Uit de oude schoenendoos (Nr. 17)

De Bocht van Maarssen

Als er de laatste jaren gesproken en geschreven wordt over "De Bocht van Maarssen" gaat het meestal over de woningbouwplannen die ontwikkeld zijn in opdracht van Kondor Wessels Projecten voor de voormalige fabrieksterreinen van DSM Minera B.V. Bij de meeste lezers zal dit gebied veel beter bekend zijn als de plaats waar de kininefabriek in Maarssen gevestigd was. Vanaf 2002 werden de opstallen en installaties gesloopt en nu ligt er dan een enorme zandvlakte aan de Vecht waar in de nabije toekomst, als het terrein ook van chemische verontreiniging is ontdaan, honderden woningen zullen verrijzen. Net als iedereen vind ik woonhuizen belangrijk, maar wanneer je zo langzamerhand alle industrie uit Maarssen ziet vertrekken, rijst bij mij wel de vraag. Waar gaan al die toekomstige inwoners van onze gemeente het geld, om in die dure woningen te kunnen wonen, verdienen? Dicht bij huis, in een aan de Vecht gelegen bedrijf, zal dat nauwelijks meer kunnen, want die bedrijven zijn nu bijna allemaal uit Maarssen verdwenen. Soms bekruipt me het gevoel dat men zich in Maarssen een beetje schaamt voor het agrarische en industriële verleden en men er naar lijkt te streven iedere boerderij en fabriek weg te krijgen om deze bij voorkeur door woningbouw te vervangen. De hierbij geplaatste foto, beschikbaar gesteld door de heer J. Veenstra uit Maarssenbroek, waarvoor hartelijke dank, geeft een beeld van de vroegere industriële bedrijvigheid langs de boorden van de Vecht. Zo te zien zijn er twee stoomsleepboten ingehuurd om tijdens een stoomketelstoring de kininefabriek, via een leiding die van de schepen naar het ketelhuis loopt, toch van stoom te kunnen voorzien. Verder zijn op dit plaatje, achter de twee dikke, vette rookwolken uit de schoorstenen van de sleepers nog twee opmerkelijke zaken te zien, die al lang voor 2002 verdwenen zijn, namelijk de korenmolen van De Ridder en de fabrieksschoorsteen - waarop de reclame voor Aflukin, tegen verkoudheid en griep, was aangebracht - naast het ketelhuis. Nijvere puzzelaars onder de lezers nodig ik van harte uit mij te berichten wanneer en door wie deze foto gemaakt is en in welk jaar de molen en de schoorsteen gesloopt zijn.

Heeft u op- of aanmerkingen n.a.v. deze rubriek, of misschien zelf een voor publicatie geschikte foto, dan wordt u vriendelijk verzocht dit schriftelijk of telefonisch door te geven aan:

J.H. Sagel, V. Lingelaan 85, 3602 PB Maarssen, Tel: 561457, e-mail: jhsagel @ zonnet.nl

Inhoudsopgave periodiek van de Historische Kring Maarssen 30e jaargang 2003

Auteurs:

C.W.P. Bloemendaal , De Langegracht te Maarssen	
	deel 13, blz.23, deel 14, blz.56, deel 15, blz.74, deel 16, blz. 110
J. Dijk , Vereeniging tot Verzekering van het Duurzaam Voortbestaan van een Bewaer- school te Zuylen, deel 6 en slot,	blz. 60
Marja Hatzmann , Het jaar 1983 in Maarssen,	blz. 28
Doornburgh,	blz. 51
Auke Hoekstra , Geneesheren van de vorige eeuw,	
	deel 6, blz. 24, deel 7, blz. 46, deel 8, blz.88
	deel 9, blz. 119
Arm, maar warm.....	blz. 17
Mijn vader was een kunstenaar.....	blz. 64
Nolda herinnert zich Nollie.....	blz. 104
R.Plomp , De Bethune,	blz. 57
G.J. Pouw , De molen van de polder Westbroek bestaat 250 jaar,	blz. 77
J.G. van Rossum du Chattel , Een heilige van de Swesereng,	blz. 112
J.H. Sagel , Bij de voorplaat,	blz. 3
De oude schoenendoos,	deel 13, blz.31, deel 14, blz.68, deel 15, blz.100, blz. 132
Ria Tijhuis , Kringnieuws	blz.1, blz.33, blz.69, blz. 101
Jan Witte , Schoolmeesters in Maarssen,	blz. 39
Arie de Zwart , Gevolgen van de Bataafse revolutie,	blz. 36
Stadhouder Willem V. Zijn bezoek aan Maarssen. Zijn ballingschap,	blz.. 36
Het 25-jarig regeringsjubileum van Koningin Wilhelmina in 1923,	blz. 92
Onderwijs in Maarssen, eind 18e en begin 19e eeuw,	blz. 123
Varia:	
Bibliotheek: nieuwe aanwinsten,	blz. 35
Convocatie, blz.16	
Inhoudsopgave 29e jaargang 2002,	blz. 32
Kring Kroniek,	blz.4, blz.34, blz.72, blz. 102
Losse verkoop periodieken,	blz.63, blz. 99
Van het Museum Maarssen,	deel 2, blz.44, deel 3, blz.87, deel 4, blz. 118
Van de penningmeester,	blz. 117

Over historie gesproken

Het Olde Regthuys

sinds 1657

Eten, drinken

Leuk etenje?, leuk zittenje!

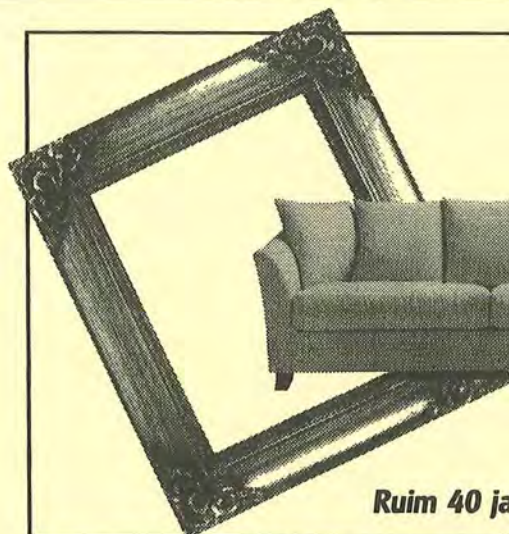
www.hetolderegthuys.nl

Het Olde Regthuys, Leen van Nifterlake 101
3612 BP Tienhoven, Telefoon 0346 - 28 13 82

TOPKLASSE

SIERO SCHILDERS
Nassastraat 71 Maarssen Tel. 562310

WoonArt

Ruim 40 jaar in Maarssen!

WoonArt VAN WAAY - alles tussen vloer en plafond

Nassastraat 18 • Maarssen • Tel. 0346 - 561897 • Fax 0346 - 570097

TWEEWIELER-SPECIALIST

DE HAAN

VERKOOP EN REPARATIE TWEEWIELERS

ONDERDELEN EN ACCESSOIRES.

EIGEN REPARATIE-AFDELING

OPEN MA/T/M VRIJ. 8.00-12.30 / 13.30 - 18.00
VRIJDAG AVOND 19.00/21.00
ZATERDAG 8.00-16.30
WOENSDAG GESLOTEN.

NASSAUSTRAT 105
3601 BD MAARSSSEN
0346-561615

**BOUWBEDRIJF
DE JAGER**

Bouwbedrijf De Jager
Tuinbouwweg 33
3602 AT Maarssen
Tel. 0346 - 552454
Auto 0653 - 442034
Fax 0346 - 551920

- Voor verbouwingen
- Aanbouwen
- Badkamers
- Keukens
- Div. onderhoudswerken